

ქართული
ბიბლიოთეკა

ნეტარა

თბილისი 1963 წ. № 1

ქართული
ენციკლოპედია

მ რ ა ვ ა ლ ა ს ა ლ ვ ე ლ ს!

წავიდა 1982 წელი, დიდებოთა და გამარჯვებებით მოსილი, ახალ-ახალი წარმატებით, ხიზარულით, ბედნიერებით აღსავსე წელი... საბჭოთა ადამიანების მადლობით გააცილებს ათას ცხრაას სამოციდარი, შეიძლება მეოთხე წელი, გვირგვინი წინა პერიოდისა, საფუძველი ახალ გამარჯვებათა, ახალ მიღწევათა... გახული წელი ჩვენი ხალხისთვის შეხანიშნავი წელი იყო. სახალხო მეურნეობის უკეთესი ფრონტზე მიღწეულმა უდიდესმა გამარჯვებებმა ჩვენი სამშობლო კიდევ უფრო მიუახლოვა კაცობრიობის ხანუკვარ ოცნებას — კომუნისმ. მარტო ის რად ღირს, რომ ახალ წელს უფროსებთან ერთად შეიგება ხუთ მილიონ-ნახევარი ნორჩი, რომლებიც გახულ 1982 წელს დაიბადნენ. მოსახლეობის ასეთი ნაბატი ჩვენი ქვეყნის არ ახსოვს.

გახული წლის ყოველი საათი, დღე და თვე შემოქმედებითი შრომის შარავანდით იყო მოსილი. საკლემურწინო მინდვრებზე, ფაბრიკა-ქარხნებში, სამცხეში და კულტურულ დაწესებულებებში სუფევდა დიდი ენთუზიაზმი, სამშობლოს სიყვარულით გათბარი შრომა. მთელმა რიგმა ორგანიზაციებმა ვადაზე ადრე შეასრულეს სახელმწიფო დავალება. კლემურწინობებმა და საბჭოთა მეურნეობებმა მეტი პური, სიმინდი, ხორცი, ბამბა, ჩაი, ყურძენი, ციტრუსის მისცეს დედა სამშობლოს. მრავალმა საწარმომ კომუნისტური შრომის ბრწყინვალე მაგალითი გვიჩვენა.

გახული წელი პირველი წელი იყო სკკ ისტორიული ოცდამეორე ყრილობის შემდეგ. ყრილობის გადაწყვეტილებებით შთაბეჭდილებით სახელმძღვანელო პარტიამა ყოველი საბჭოთა მოქალაქისათვის, პარტიის ახალი პარტიამა მანათლებელი უწყურა ყველა ქვეყნის მშრომელთათვის დიდი მერმისის შენების გზაზე.

გახული წელი საერთაშორისო მუშათა მოძრაობის წარმატების ნათელი მაგალითია. გაიწარდა და განმტკიცდა მშვიდობისა და პროგრესის ძალები. საბჭოთა კავშირის ღვინურმა სამშვიდობო პოლიტიკამ, პროგრესული ძალების აქტივობამ შეხამებული განაღდა განაღდგურებული ომის თავიდან აცილება. ჩვენი ქვეყნის სამშვიდობო პოლიტიკამ, ჩვენი პარტიის ბრძნულმა ხელმძღვანელებმა, ახს. ნ. ხ. ხრუშჩოვის ბრძნულმა მშვიდობისათვის, თავისი ნაყოფი გამოიღო და თავიდან იქნა აცილებული საომარი ხანძარი, რომელიც შეიძლება დადებულყო კარბის ზღვაში.

გახული წელს საბჭოთა მთავრობამ და კომუნისტურმა პარტიამ დიდი ნაბიჯები გადადგეს წინ საბჭოთა ხალხის კეთილდღეობის კიდევ უფრო ამაღლების საქმეში. საფუძვლიანად ისპობა ყოველგვარი გადაწვევა, რომელიც პარტიების კულტის მვენე პერიოდს დასტოვა. საბჭოთა ადამიანს შეუძლია მშვიდად იშრომოს, ისწავლოს, დაისვენოს. ამისი გარანტიაა ჩვენი ქვეყნის მართვის კლექტიური ხელმძღვანელობა, ჩვენი სამშობლოს ძლიერება, მისი მდიდარი ბუნება და საბჭოთა ადამიანის შრომითი შრომა.

გახული წლის ათხუთმეტი მიღწევითა შორის დავახელებდით კომპოზის კლექტიურ დაპრობას, რაც საბჭოთა ქვეყნის მშვიდობა ნიკოლაევმა და პოპოვიჩმა განახორციელეს. უახლოეს ხანში ჩვენი ადამიანები პლანეტათა პირველი დასპრობნი იქნებიან.

ჩვენმა რესპუბლიკამ დიდებულ წარმატებებით დაამთავრა 1982 წელი. საქართველოს მშრომლებმა თავი ისახელებს სახალხო მეურნეობისა და კულტურის ყველა ფრონტზე. საქმარისთა ითქვას, რომ ქართველმა მეჩაიებმა სარეკორდო მოხაველი მიიღეს და საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და მინისტრთა საბჭოს მადლობა დაიმსახურეს. თავი ისახელებს მევენახეებმა, მეციტრუსეებმა, მესიმინდებმა, ჩვენი რესპუბლიკის საწარმოთა მუშაკებმა.

ჩვენმა რესპუბლიკამ დიდებულ წარმატებებით დაამთავრა 1982 წელი. საქართველოს მშრომლებმა თავი ისახელებს სახალხო მეურნეობისა და კულტურის ყველა ფრონტზე. საქმარისთა ითქვას, რომ ქართველმა მეჩაიებმა სარეკორდო მოხაველი მიიღეს და საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და მინისტრთა საბჭოს მადლობა დაიმსახურეს. თავი ისახელებს მევენახეებმა, მეციტრუსეებმა, მესიმინდებმა, ჩვენი რესპუბლიკის საწარმოთა მუშაკებმა.

უდიდესი ამოცანები დგას ჩვენს წინაშე მომავალ, 1983 წელს. კლემურწინეობისა და საბჭოთა მეურნეობების დასაშვივებელი მიწის ფართობი გაიზარდება 50 ათასი ჰექტარით და 850 ათას ჰექტარს მიაღწევს. აქედან მარცვლივლი კულტურები დაიკავებს 547 ჰექტარს. გათვალისწინებულია მეცხოველეობის სულადობის გადიდება და პროდუქტიულობის ამაღლება. 1983 წლის დასასრულისათვის განზრახულია მსხვილფეხა რქიანი საქონლის სულადობის გაზრდა 708 ათას სულამდე, აქედან პრობისა და ფურკამინისა — 208 ათასამდე, ღორისა 255 ათასამდე, ცხვრისა და თხისა — 1568 ათასამდე, მოწარდევლი ფრინველისა მილიონ ნახევრამდე. მომავალ წელს ვაზის ზერბები გაიზარდება 18,820 ჰექტარით, ხეხილის ბაღებისა 10,820 ჰექტარით, ჩაის პლანტაციები 8 ათასი ჰექტარით, ციტრუსოვანთა ნარგავებისა 880 ჰექტარით.

მრეწველობის დარგში წელს გათვალისწინებულია საერთო პროდუქციის გამოშვების ზრდა 8,6 პროცენტით. განსაკუთრებული ტემპით განვითარდება ქიმიური მრეწველობა. გახულ წელთან შედარებით ზრდა 79 პროცენტს გადააჭარბებს. შავ მეტალურგიაში საერთო პროდუქცია გახულ წელთან შედარებით 8 პროცენტით გაიზარდება. მნიშვნელოვანი ზრდა გვექნება ენერგეტიკაში, მანქანათმშენებლო და ელექტროტექნიკურ მრეწველობაში.

სახალხო მეურნეობის განვითარების გეგმით მოხმარების საგნები ბევრად გაიზარდება.

1983 წელი ჩვენი სამრეწველო საწარმოების ტექნიკური დონის და მექანიზმებით აღჭურვის შემდგომი ამაღლების წელი იქნება. მეცნიერებისა და ტექნიკის მიღწევების დანერგვის ღონისძიებანი შემუშავებულია იმის გათვალისწინებით, რომ უზრუნველყოფილი იქნას მნიშვნელოვანი მეცნიერული პრობლემების კომპლექსური გადაწყვეტა, მეცნიერული გამოკვლევების კოორდინაციის გაუმჯობესება. წელს მნიშვნელოვანად გაიზარდება კაპიტალური მშენებლობა, მოხდება მოსახლეობის ცხოვრების მატერიალური და კულტურული დონის შემდგომი ამაღლება.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ყოველივე ამას დიდად შეუწყობს ხელს ღონისძიებანი, რომლებიც დასახსა საქ. კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის დეკემბრის პლენუმმა. როგორც ცნობილია, გახული წლის ნოემბერში ჩატარდა სკკ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი, რომელმაც განიხილა ახს. ნ. ხ. ხრუშჩოვის მოხსენება „სსრ კავშირის ეკონომიკის განვითარება და სახალხო მეურნეობის პარტიული ხელმძღვანელობა“. ამ საკითხს მიეძღვნა ჩვენი რესპუბლიკის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი, რომელმაც მოხსენებით გამოვიდა საქ. კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი. სკკ ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმის წევრობის კანდიდატი ახს. ვ. პ. მთავანაძე. მოხსენებულმა ღრმა ანალიზი გაუკეთა რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის მდგომარეობას, მის პერსპექტივებს, ვრცლად ილაპარაკა პარტიული ხელმძღვანელობის შემდგომი გაუმჯობესების შესახებ.

ახს. ვ. პ. მთავანაძის მოხსენების გამო გაიმართა კამათი. ყველა ორატორმა მხურვალედ მოიწონა სახალხო მეურნეობის პარტიული ხელმძღვანელობის გაძაქმების ღონისძიებანი, რომლებიც სკკ ცენტრალური კომიტეტის ნოემბრის პლენუმმა დასახსა. აღინიშნა, რომ პარტიული ორგანიზაციების ახალი სტრუქტურა უზრუნველყოფს პარტიებს წარმოების ყველა დარგისა და უზნის კონკრეტული, ქმედითი ხელმძღვანელობისათვის, კიდევ უფრო აამაღლებს პარტიული ორგანიზაციების, ყველა კომუნისტის პასუხისმგებლობას საქმის ვითარებისათვის თვითხელ საწარმოში, მშენებლობაზე, თვითხელ კლემურწინეობაში, საბჭოთა მეურნეობაში.

პლენუმმა მიიღო ვრცელი დადგენილება. პლენუმმა განიხილა ორგანიზაციული საკითხები და მიიღო შესაბამისი გადაწყვეტილებანი.

გახული წლის დეკემბერში მოსკოვში შესდგა ლიტერატურისა და ხელოვნების მოღვაწეებთან პარტიისა და მთავრობის ხელმძღვანელთა შეხვედრა.

ჩვენი ქვეყნის მოწინავე მწერლები და ხელოვნების მუშაკები ერთხულთვან კმაყოფილებას გამოთქვამდნენ იმ დიდი ყურადღებისათვის, რომლითაც ჩვენი ხალხის, საბჭოთა მთავრობის, კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიერ გაერმოსილია საბჭოთა კულტურა და მისი მოღვაწეები. შესვიდარაზე, რომელმაც გულთბილ, შემოქმედებით ვითარებაში წარმართა, გაკრიტიკებული და დაგმობილი იქნა მსატვართა ერთი ჯგუფის ნაშუქვრები, რომელთაც ახსტრქციონისმის, ფორმალიზმის დიდი აზის. ეს ნაწარმოებები ყოველგვარ ხად აზრს მოკლებული სხვა არაფერია, თუ არა, როგორც ახს. ილიჩოვა თქვა, „პათოლოგიური უცნაურობა, ბურჟუაზიული დასავლეთის გაბრწყინილი ფორმალისტური ხელოვნების უბადრუკი მიხამვა“, — „ასეთი „შემოქმედება“, — თქვა გამოყენის დათვალერებისას ახს. ნ. ხ. ხრუშჩოვმა, — უცხოა ჩვენი ხალხისათვის, ხალხი უარყოფს მას“. შეხვედრაში მონაწილეებმა ერთხულთვანად დაგმეს სოციალისტური რეალიზმის პრინციპებიდან გადასული, ბურჟუაზიული დაკადრტიზმის, აბლაუბლის, ახსტრქციონისმის თითო-ორთა გამოხდობა.

მწვევე კრიტიკული შენიშვნები, რომლებიც პარტიისა და მთავრობის ხელმძღვანელებმა მოსკოვდ მსატვართა გამოყენის დათვალერებისას გამოთქვეს, საბჭოთა ხალხმა ჩვენი სოციალისტური ხელოვნებისათვის ზრუნვის ახალ გამოვლინებად მიიჩნია და ღრმა კმაყოფილებით შეხედა მას.

გახული წლის ბოლო აღინიშნა საბჭოთა ხალხების დიდი დღესასწაულით: 40 წლის წინათ, 1922 წლის 30 დეკემბრის დიდი ღონისის წინადადებით რუსეთის ხსრ, უკრაინის ხსრ, ბელორუსიის ხსრ და ამიერ-კავკასიის ფედერაციის წარმომადგენლებმა შექმნეს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირი, იმ ხალხთა ნებაყოფლობითი სახელმწიფო გაერთიანება, რომელიც დიდი ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვების შედეგად სოციალიზმის გზას დაადგა.

მას შემდეგ ძმურ კავშირში გაერთიანებული საბჭოთა ხალხები მტკიცედ მიაბიჯებენ წინ ღონისის პარტიის მიერ დასახული გზით.

საქართველოს მშრომლებით ყოველ თავის გამარჯვებაში გრძნობენ ხალხთა ღონისითი მეგობრობის ყოველმყოფელ ძალას, კომუნისტური პარტიისა და ჩვენი მოქმე ხალხების ყოველდღიურ ზრუნვას მშრომელთა კეთილდღეობის კიდევ უფრო ამაღლების საქმეში.

მთელი მსოფლიოს მშრომლები იმეღის თვალთ შებუურებენ ჩვენს დიად სამშობლოს, საბჭოთა კავშირს, მშვიდობისა და სამართლიანობის, ხალხთა ძმობისა და თანასწორობის მებაიარხტრებს.

ბევრი, ძალიან ბევრი ღირსხახსოვარი, მნიშვნელოვანი მოხდა გახულ წელს, მაგრამ კიდევ უფრო შინაარსიანი, ნათელი და მაღალი იქნება 1983.

დაე ახალი წელი კიდევ უფრო ბედნიერი და მდიდარი იყოს ყოველი ჩვენგანისათვის, ყოველი საბჭოთა ადამიანისათვის.

მრავალ ახალ წელს დასწრებოდით!

ვინ ახალ წლის ღვინოში ახალი წინააღმდეგობა

მ. ლეხავაძე

ეს წელი უნდა სინარულს იტყოს. იგი ახალი ბედნიერების მაცნე მორჩინდება ხოლმე, მოვა როგორც ტკბილი და სანუკვარი ოცნების ახდენა. ამ წლის ფეხზე წამომდგარი იგებება ყველა, თავანკარა ღვინით ყველგან პირთამდე იგებება ჭიქები, იგებება და:

კეთილი იყოს შენი მობრძანება, ახალ წელი ბედკეთილი და ფეხბედნიერი წელი! ჩვენ გვინდა იმ ადამიანების შესახებ მოგითხროთ, რომლებიც ვერ მიუსხდნენ საახალწლოდ გაშლილ სუფრას, ჩვენ გვინდა იმ რამდენიმე ადამიანის შესახებ გესაუბროთ, რომლებმაც ახალწლის დადგომის წუთს ვერ ასწიეს ქარვისფერი ღვინით საფე ჭიქები, მოყვრებთან ერთად ვერ დალოცეს ბედკეთილი და ფეხბედნიერი ახალი წლის მობრძანება.

მათი გამარჯვებისა იხილ...

- ჩქარა!
 - საცა თორმეტი შესრულდება!
 - მიშველე, მეგობარო! — მალ-მალე ჩაესმის ყურში მძღოლს.
- მიჭქრის მანქანა ვაკისა და საბურთალოს ქუჩებში, ხან მოაწმინდისა და სოლოლაკის ფერდობებზე შემოიშალა, ხან კიდევ სწრაფად გადაჭრის რუსთაველის პროსპექტს და ახლა ორთაჭალის ქუჩაბანდებისაკენ აიღებს გეზს.
- დანიშნულ ადგილზე მოწყვეტით ჩერდება ვერცხლისფერი ტაქსი. ფაციფუცით ჩასული მგზავრის ადგილს მაშინვე ახალი მგზავრი იკავებს და ისევ სასოებით გაისმის ნაცნობი სიტყვები:
- ჩქარა!
 - საცა თორმეტი შესრულდება!
 - მიშველე, ძმობილო!
- ტაქსის მძღოლმა ოთარ ჯავახიშვილმა კარგად იცის, რომ მისი მეუღლე და ვაჟიშვილები ახლა სადღესასწაულო სამზადისით არიან გართულნი. მალე, სულ მალე

სხვებთან ერთად ისინიც მიუსხდებიან ნუგბარი სანოვანით დამზადებულ სუფრას და ოჯახის მამის გარეშე ასწვევენ ახალი წლის სადღეობებს.

ჩქარობს საქმისთან დახრილი მძღოლი, ჩქარობს, რათა მისი ოჯახის წევრებიც ცოტა გულნაკლულნი არ მიუსხდნენ სუფრას სხვა მანანები და მამიები, ავთანდილები და მამუკები...

იმ მიძმე და კეთილად მოსაგონარ ღვინო აბა ვინ იცის, რამდენ ადამიანს გაუწოდა დახმარების ხელი ოთარმა, რამდენ დედას, შვილსა და მეუღლეს გაუხარა გული, რამდენ შეყვარებულს სიამოვნებულად შეუცვალა მახლობელი ადამიანის დაგვიანების შიში... ის-ის იყო თორმეტი საათი შესრულდა, რომ გაკაშკაშებულ ქუჩაში სირბილით მოწავალია მანქანი ორივე ხელის აწევით გადაუდგა მანქანას.

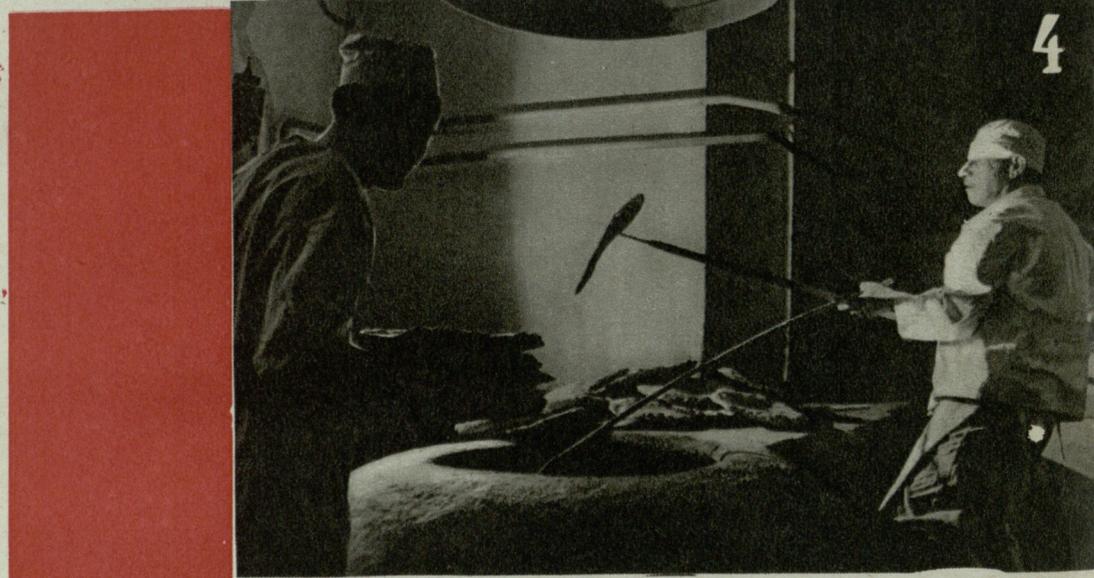
— მობრძანდი, — შორიდანვე კეთილი ღმინილი მიაგება მძღოლმა დაფეთებულ მგზავრს და მაშინვე გულითადი ხმით დასძინა, — უკვე ახალი წელი დადგა, ჩვენ გაგვიმარჯოს, მეგობარო! ვინც შენი ვერ შეხვდა ბედნიერ წუთებს, იმათი გამარჯვება იყოს ყველა გამარჯვება და პატიოსანი კაცის გამარჯვება იყოს! (სურ. 1).

ახალი სიცოცხლი იგაბება

თეთრხალათიანი ქალი დინჯი ნაბიჯით უახლოვდება მაციდანთან ჩამომჯდარ ახალგაზრდა კაცს.

— მოქალაქე, თორმეტი საათი სრულდება, უკეთესი იქნება, დამშვიდდეთ და ოჯახში წაბრძანდეთ... მოქალაქეს არც უნდა, რომ გაიგონოს ეს სიტყვები, მოქალაქე კვლავ გარინდებული ზის და პაპიროსს პაპიროსზე იწვევა.

ცოტა ხნის შემდეგ ადგილიდან დგება იგი, საფერფლივით დახვავებულ ნამწვებს კალათში ყრის და სამშობიარო სახლის ძილმორეულ დარაჯს ათასგვარი კითხვებით უწყალებს გულს.

უნდა აუხდეს ახალგაზრდა კაცს. გაიგეთ ხალხნო: შავთვალემა ავთანდილი იბადება ამ მადლიან ქვეყანაზე, თვალმაცვალა თინათინი უნდა აჩუქოს მეუღლემ შვილის მომლოდინე ვაჟკაცს.

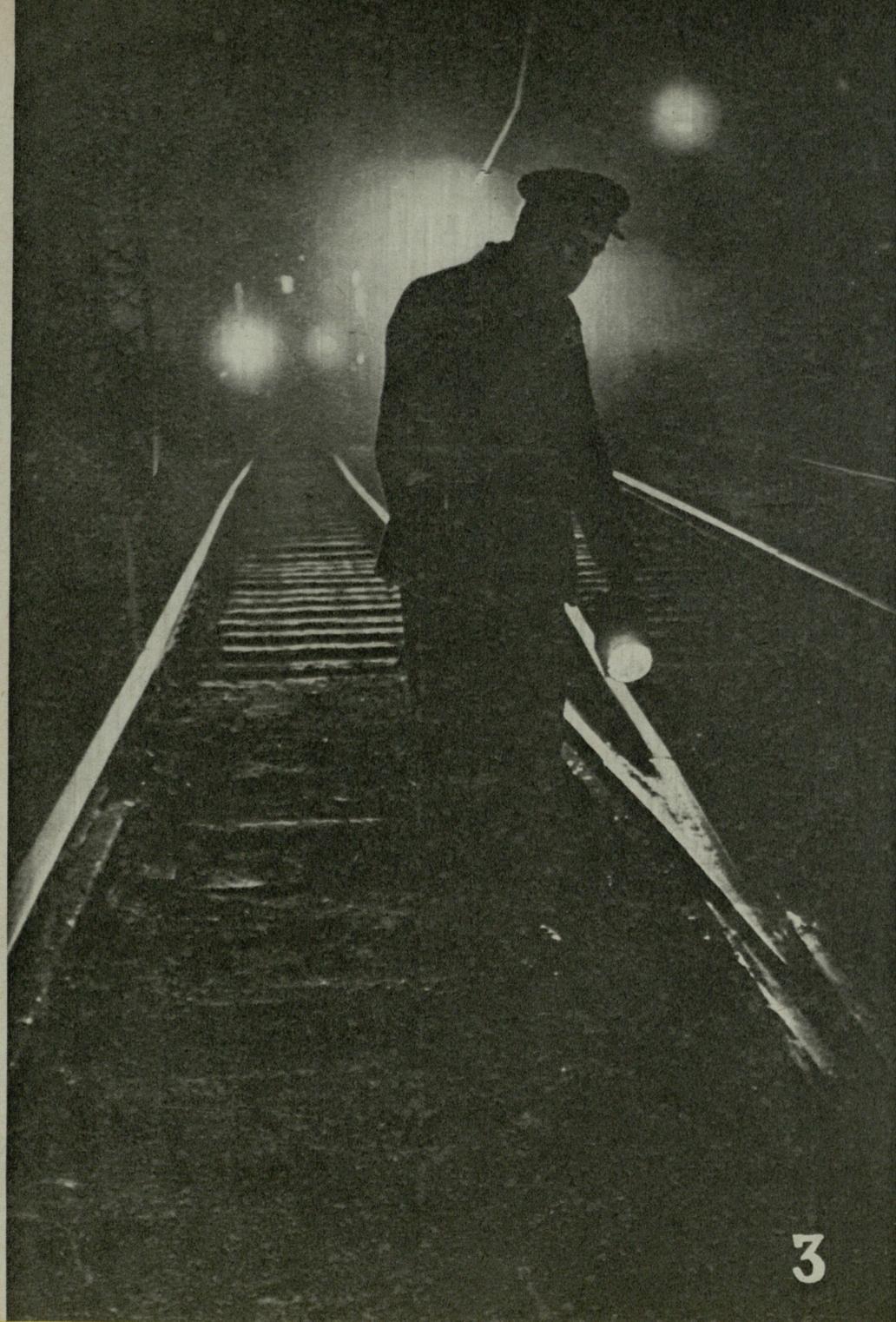
სულ ცუდებრალოდ ბორგავს და შფოთავს ეს ახალგაზრდა კაცი. ავს რა ხელი აქვს: ზარ-ზეიმით შემობრძანდა ახალი წელი და სიცოცხლე და სინარული მოიყვანა მყარებად. ავს რა ხელი აქვს: ახალი წლის ბედნიერ ღამეს ახალი სიცოცხლე უნდა შეემატოს ბედნიერ ოჯახს! გაიგეთ ხალხნო: შავთვალემა ავთანდილი იბადება ამ მადლიან ქვეყანაზე, თვალმაცვალა თინათინი უნდა აჩუქოს მეუღლემ შვილის მომლოდინე ვაჟკაცს (სურ. 2).

ფიზიკობის გზაბით გივლიათი

ეს გზა ნაბიჯ-ნაბიჯ აქვს მოვლილი გივისი. თვითველ მოსახვევს, კუთხესა და კუნჭულს საკუთარი ხელისგულივით იცნობს.

მალე თხუთმეტი წელი შესრულდება, რაც ცისმარე

3

პურე. განუყრელი კინჭუტითა და ასტამით ხელში ოსტატურად ედებო და ეძალბა საჭმეს. ტანს მოიქნევს დომენტი და — თავდაყირა ჩაეშვება თონეში, ხელს მოიქნევს დომენტი და — შოთიპური ეშხინად ქაქურტება კმდეღს.

...ახალი წლის ბედნიერ ღამეს აცხო და აცხო დომენტიმ ქართული სუფრის დედათავი — დაბრაწული შოთები და ლავაშები. აცხო და მაინც ვეღარ გამოლია საცხოები.

— რა იყო, შე კაცო, ნელ-ნელა შეეყვები საჭმეს და გათენებამდე გავიცილი ხელს...

ნელ-ნელა შეყვა საჭმეს ხელმადლიანი დომენტი, არც პური დასწვია თონეში და არც ცომი დაპკუტებია დადარში.

გახურებულ თონიდან ისევ ღიმილით აფრინა და აფრინა დაბრაწული შოთები და ლავაშები დომენტიმ, აფრინა და ვიდრე მუშტარი შემოუღებდა კარს, თვითონვე გადატეხა მადლიანი პური. გადატეხა რაპველმა კაცმა მადლიანი პური და ოთხივე კუთხით დაილოცა:

— ნურასოდეს მოგვეშალოს ქართული თონე, მდარე ფქვილით მოწეული ცომს რომ არ ჩაიკრავს უბეში...

— ნურასოდეს მოგვეშალოს ერთმანეთის დანახვა და ნურასოდეს მოგვეშალოს ერთმანეთის სიყვარული (სურ. 4).

დაგალოცოთ მარჯვენა!

გაკაშვებულ ოჯახებში საახალწლო ღზინი გაუმართავთ მშრომელებს.

მხიარული შეძახილებით იწყება მალა მუშუნა შამპანურითა და ღვინით სავსე ჭიქები. ომახიან სიმღერას გახურებული ტაში და ცეცხლოვანი ცეკვა ენაცვლება. თამადის მჭერმეტყველურ სადღვერძელს ისევ ცეკვა და ხმაშეწყობილი სიმღერა მოსდევს.

ამ ბედნიერ წუთებში არიან ადამიანები, რომლებიც გმირულ შრომას აგრძელებენ ფაბრიკებსა და ქარხნებში, შახტებსა და რკინიგზებზე... ამ ადამიანებს დედამიწის გულიდან დაძაგრული მარჯვენით ამოაქვთ მადანი, ძვირფას თუჯასა და ფოლადს ადნობენ გაგარეარებულ ღუმელებში...

— გვიშველეთ, ექიმო! — შემფოთებით გაისმის ტელეფონის ყურბილში და თეთრხალათიანი ექიმები მაშინვე მზად არიან დახმარების სელი გაუწოდონ გასაჭირში ჩაგარდნილ ადამიანს.

— გვიშველეთ, ექიმო, — სასოებით გაისმის თხოვნა და საოპერაციო მაგიდასთან მაშინვე მძიმე და გააფთრებული ბრძოლა იწყება სიკვდილის დასამარცხებლად.

ნელ-ნელა ტყდება ახალი წლის პირველი დამეგწამელი ალიონი ენთება ზეცას. მოღლილი და მოჭანცული ექიმები კი ბედნიერი ღიმილით ულოცავენ ერთმანეთს სიცოცხლის გამარჯვებას.

— სულ სიცოცხლე დაგვებედოს!

— სულ ღზინი და გამარჯვება დაგვებედოს! — ემაყოფილი ამბობენ ადამიანები, რომლებმაც ახალი წლის ღამე ოჯახიდან შორს, სიცოცხლის დასაცავად გამართულ ბრძოლაში გაატარეს (სურ. 5).

დღეს პაკუნ-პაკუნით შეუყვება ხოლმე ამ გზას. მოკლე და მოზომილი ნაბიჯით იცის სიარული გზის ოსტატმა, მოკლე და მოზომილი ნაბიჯით კილომეტრის კილომეტრზე კეცავს.

გივი თვარაძე ახლაც ღიმილით მიუყვება მეოცნებე კაცის ფიქრებივით დაგრძელებულ გზას. მიდის და თვალს არ აშორებს ერთმანეთის მხარდამხარ ადევნებულ რელსებს, მიდის და ჩვეული გულისყურით უკირკიტებს თვითვეულ წვრილმანს...

ცოტა ხნის შემდეგ ფოლადის გზაზე გრუხუნ-გრუხუნით ჩაიქროლებს სამგზავრო მატარებელი, გრუხუნ-გრუხუნით ჩაატარებს ახალი წლის მობრძანებით გულნათელ და გულბედნიერ ადამიანებს.

უხარია მარტოდმარტო მიმავალ გივისს, უხარია და სიამაყით ევსება გული, რომ ხალხის სიცოცხლისა და უშიშროების დაცვის საიმედო სადარაჯოზე დგას იგი.

იცის ოსტატმა, კარგად იცის, რომ ამ ფოლადის გზაზე სულ მშვიდად და კეთილად იქროლებენ მატარებლები.

იცის ოსტატმა, კარგად იცის, რომ ახალი წლის ბედნიერ ღამეს დანიშნულ ადგილზე ბედნიერ გზებით ჩაგლენ გულნათელი ადამიანები.

— მშვიდობის გზებით გივლიათ!

— სულ სიხარულით გივლიათ! — ხმამალა ილოცება გულალაღი კაცი და ისევ პაკუნით მიუყვება მეოცნებე კაცის ფიქრებივით დაგრძელებულ გზას, მიდის და თვალს არ აშორებს ერთმანეთის მხარდამხარ ადევნებულ რელსებს, მიდის და ჩვეული გულისყურით ამოწმებს თვითვეულ წვრილმანს (სურ. 3).

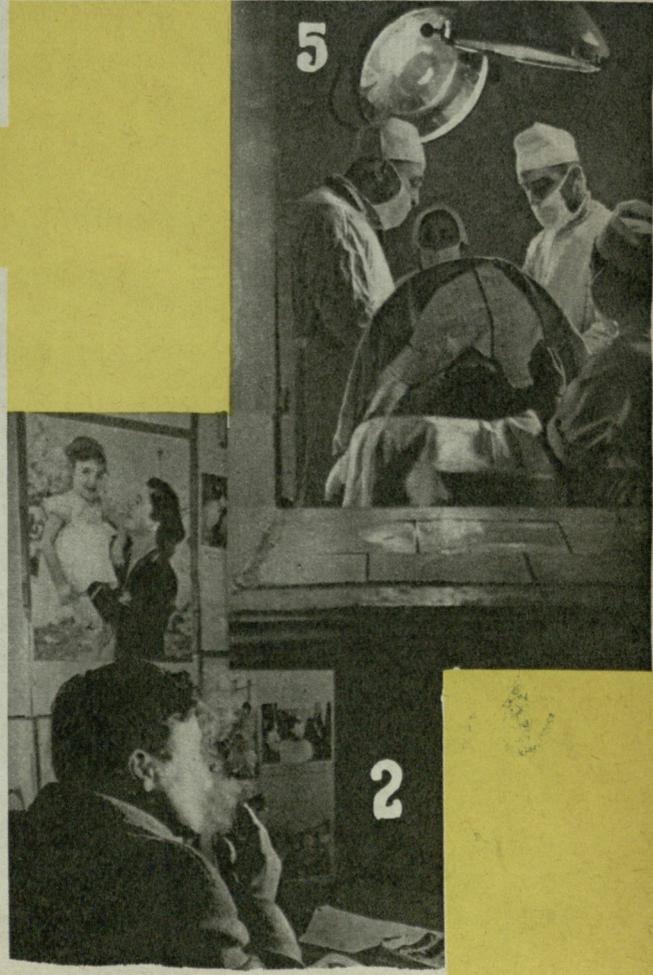
ნურასოდეს მოგავეშალოს!

ამ ადამიანის ნახელავს სულ სხვა შინ და ლაზათი დაპკრავს!

ისეთ ცომს მოზილავს დომენტი, ერთიორად აფუკდება საფუარი, ერთიორად შეიკვრება ძარღვი. პურს დააცხობს კაციტაძე და ვერც ცქერითა და ვეღარც ჭამით გააძლება კაცი.

ოცდაათი წელი შესრულდა, რაც დომენტი კაციტაძე ერთგულად ემსახურება ქართული პურის მადლსა და სახელს, დალოცვილი მარჯვენით სიყვარულით აგრძელებს თაობიდან თაობებზე გადასულ მამა-პაპის პურის ცხობის ადათს.

გახურებულ თონესთან მოუსვენრად დატრიალებს მე-

5

2

საქართველოს მშენებელი

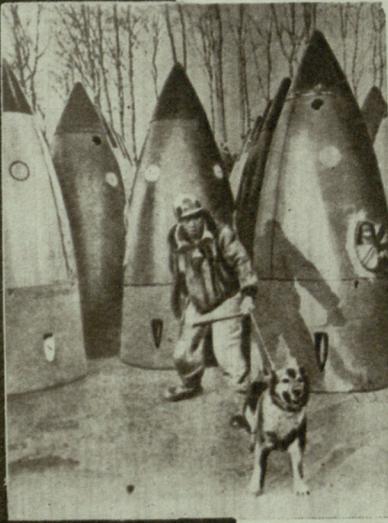
ბრუნდები

ის წის ქვის სკამზე ბაღის დიდ ხე-
ივანში. სახე ხედიანი და დაფიქრე-
ბული აქვს, ხელები — დიდი, გამრ-
ჩე, ტყისმჭრელის ხელები.

ბავშვებს უყვართ მის გვერდით
თამაში. ხშირად მოდიან დიდებიც,
დგანან, დუშან და ფიქრობენ, ფიქრო-
ბენ თავიანთი ქვეყნის წარსულზე,
აწმყოსა და მომავალზე, ქვეყნისა,
რომელიც ოდესღაც თავისუფლები-
სა და სამართლიანობის გზით მიჰყავდა
ავრამ ლინკოლნს.

1862 წლის 22 სექტემბერს მან გა-
მოაქვეყნა დეკლარაცია იმის შესახებ,
რომ ასი დღის შემდეგ, 1862 წლის
1 იანვარს, ყველა შავკანიანი მონა
გამოცხადდებოდა თავისუფალ ადამი-
ანად. ლინკოლნს დრამად სწამდა, რომ
მონობა საშუალოდ მოისპობოდა ამე-
რიკის შეერთებულ შტატებში. მაგრამ
ასმა დღემ კი არა, ასმა წელმა განვლო
მას შემდეგ და მონათა კენსა-გო-
დება კვლავინდებურად არკვეს „თა-
ვისუფალი სამყაროს“ ამ ციტადელს.
ამერიკაში ცხოვრობს 18 მილიონი
წაწვი, 10 მილიონი სლავური წარ-
მოშობის ადამიანი, 5 მილიონი ებრა-
ელი, 5 მილიონი გერმანელი და ავს-
ტრიელი და 6 მილიონამდე სხვა მცირე
ეროვნებათა, და ყველა ესენი აქ
იფლებიან არასრულფასოვან ადამია-
ნებად, განსაკუთრებით შავკანიანი
მოსახლეობა, რომელსაც ჩამორთვეუ-
ლი აქვს ყველა უფლება სიკვდილის
უფლების გარდა.

ყოველწლიურად ათასობით ადამი-
ანი ხდება ამერიკული რასიზმის მსხვე-
რპლი. მარტო ლინჩის წე-
სით უკანასკნელი ორმოც-
დაათი წლის მანძილზე ჩა-
მოსახრჩეს, დაწვეს და მოკ-
ლეს ხუთი ათასამდე კაცი.

მეორე მსოფლიო ომის
დროს ამერიკაში უყვარ-
დათ ფიქრი იმაზე, რა სას-
ჯელს მიუზღვდადგენ შიტ-
ლერს, თუ მას ცოცხლად
ჩაიგდებდნენ ხელში. ამე-
რიკული არმიის წაწვი ჯა-
რისკაცები ამბობდნენ:
„შიტლერი. შავად უნდა შე-
დგნონ და აიძულონ სიცო-
ცხლის დანარჩენი წლები
მისი სიბჭე გაატაროს“.

ფაშინში მრავალსაზოვა-
ნია, და მის ერთ-ერთ ყვე-
ლაზე შემარწუნებელ გა-
მოვლინებას რასიზმი წარ-
მოადგენს. გერმანიაში წვა-
დნენ ებრაელებს, ამერი-
კაში წვავენ წაწვიებს, მაგ-
რამ ადამიანის დამწვარი სხეულის
სუნი ყველგან ერთნაირია.

დღეს ისტორიამ უკვე იცის, რომ
ქვეყნის შიგნით გამეფებული რასობ-
რივი ტერორი შემდგომში უიკვილოდ
გადაიზრდება საერთაშორისო გენო-
ციდად, სხვა ხალხების უღეტის პო-
ლიტიკად, ხალხებისა, რომელთა შვი-
ლები ამერიკაში უკვე დღეს იფლები-
ბიან არასრულფასოვან ადამიანებად.

შიტლერი წარსულს ჩაბარდა,
მაგრამ მითი „ბატონების რასის“ შე-
სახებ არ მომკვდარა. იგი დღემდე
ცოცხლობს შეერთებულ შტატებში
„თეთრი ადამიანის ბატონობის“ თე-
ორიის სახით. ეს „თეთრია“ თავის მკ-
ვნი გავლენას ახდენს არა მარტო
ამერიკაზე. ამერიკული რასიზმი, ეს
განუყოფელი ნაწილი „დოლარის
დემოკრატიის“ როგორც საშინაო, ისე
საგარეო პოლიტიკისა, თავის გამოხა-
ტულებას პოპულარს იმის ცდაში,
რომ დათესოს შტატებში ხალხთა შო-

რის, ჩაითრიოს მსოფლიო ატომურ
ომში.

ვაშინგტონში, ლინკოლნის ქანდაკე-
ბის ბირდაპირ, მდინარე პოტომაკის
ნაპირზე ამართულია პირქუში შენო-
ბა, რომელიც მსოფლიოს გასცქერის
სათოფურების მსგავსი სარკმელების
მიმქრალი თვალებით. ეს პენტაგონია,
ამერიკული მხედრობის ბუდე. ამბო-
ბენ, ამ შენობის დერეფნები ლაბი-
რინოს წააგვხსო. ამერიკული საგარეო
პოლიტიკა, პოლიტიკა პროვოკაციე-
ბის, ომისა და ხალხთა დამონებისა,
უიმედოდ გაიხლართა ამ მილიტარის-
ტულ ლაბირინთში.

კუბა, კონგო, ვიეტნამი, ლაოსი —
აი ის ზოგიერთი სახელწოდება, რო-
მელიც სამარცხვინო ლაქად დაედო
„ამერიკული დახმარების“ ამ ყუბა-
დებულ პოლიტიკას. განსაკუთრებით
აღსანიშნავია კუბის მაგალითი, რომ-
ლის ნაპირებზეც სამუდამოდ წაიტე-
ხეს ფეხი თეთრი სახლის მესვეურებ-
მა. რევოლუციურმა კუბამ სწორედ
ოთხი წლის წინ 1 იანვარს აღმართა
თავისი დამოუკიდებლობის, თავისუფ-
ლებისა და სოციალიზმის დროშა. ახა-
ლმა, ბედნიერმა ცხოვრებამ ახალ წე-
ლთან ერთად დაიმკვიდრა ამ მრ-
ვალტანჭულ კუნძულზე.

შეერთებულმა შტატებმა ყველაფე-
რი გააკეთეს იმისათვის, რომ წელში
გაიტეხათ მამაცი კუბელი ხალხი, მა-
გრამ კუბისადმი მსოფლიოს ხალხთა
მხარდაჭერამ, სოციალისტური ქვეყ-
ნების, მათ შორის დიდი საბჭოთა კა-
ვშირის მხარდაჭერამ აიძულა ვაშინ-
გტონი ხელი აედო ბინძურ განზრახ-
ვაზე.

შეერთებული შტატების აგრესია,
გამიწხული ამ რამდენიმე თვის წინ
კუბის მიმართ, რა თქმა უნდა, გამო-
წვეული იყო არა იმით, რომ კუბაზე
იღგნენ საბჭოთა რაკეტები, არამედ
იმით, რომ კუბა არის სოციალისტურ-
რი რესპუბლიკა, სიმამაცისა და სიმა-
რთლის ბრწყინვალე მაგალითი მთელი
ლათინური ამერიკის ხალხებისათვის.

საბჭოთა კავშირი კუბიდან თავისი
რაკეტების გამოტანას დათანხმდა იმ

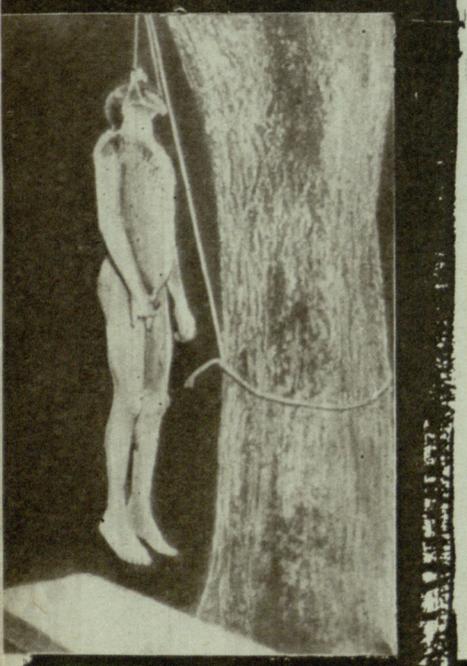
პირობით, თუ შეერთებული შტატები
არასოდეს არ ახლებდნენ ხელს რევო-
ლუციურ კუბას და მას მშვიდობიანი
მშენებლობისა და განვითარების სა-
შუალებას მისცემდნენ. ამერიკის მთა-
ვრობამ დადო ეს პირობა, იგი იძუ-
ლებული იყო, დაედო ასეთი პირობა,
და ეს იყო ჩვენი დიპლომატიის, ჩვე-
ნი მშვიდობისმოყვარე პოლიტიკის
ბრწყინვალე გამარჯვება.

ასევე მარცხით დამთავრდა ამერი-
კის აგრესიული პოლიტიკა ლაოსშიც,
მაგრამ პენტაგონის საცეცხე კვლავ
განაგრძობენ ახალი მსხვერპლის ძებ-
ნას. ისინი ახრჩობენ კონგოს, სამხ-
რეთ ვიეტნამის ხალხს, ლათინური
ამერიკის მრავალ ქვეყანას.

„მე ვგრძნობ უახლოეს მომავალში
კრიზისის მოახლოებას, რომელიც
შიშს მგვრის სახელმწიფოს ბედის გა-
მო... ფულის მეფენი შეიცვებიან
თავიანთი ძალაუფლების განმტკიცე-
ბას ხალხის საწინააღმდეგ, სანამ მთელი
სიმიდრე თავს არ მოიყრის მცირე-
რიცხოვანთა ხელში და ძირი არ გა-
მოთხრება რესპუბლიკას“, — ეს სო-
ტყვეები თითქმის ასი წლის წინ მოის-
მინა ამერიკამ. უკვე მაშინ ავრამ ლი-
ნკოლნმა მოქალაქისა და პრეზიდენ-
ტის მახვილი თვალით დაინახა ის სი-
მამიწენი ამერიკულ საზოგადოებაში,
რომლებმაც დღეს შეერთებული შტა-
ტები გადააქციეს იმპერიალიზმის დე-
დაბოძად, ხალხთა მონობის მეზარა-
ხტრედ.

ამერიკის მშვიდობისმოყვარე და
ნიჭიერ ხალხს შეუძლია და უნდა
ითამაშოს კიდევ თანამედროვე საზო-
გადოებაში არა ის როლი, რომელიც
მას მოუშნადეს ტრუმენმა და ფორეს-
ტომმა, ეივინგსონმა და კენედის.
ასმა წელმა განვლო ლინკოლნის დეკ-
ლარაციის გამოსვლის შემდეგ, ასი
წელი ელოდა ამერიკა თავისუფლები-
სა და სამართლიანობის დაბადებას.
რას მოუტანს მას ახალი, 1968 წელი?
ამერიკა შეტყუარებს ლინკოლნს.

ა. კუსრავშილი

ზ

ოდესაც 1952 წელს ბელუის სა-
მეცნიერო აკადემიამ გამოაქვეყნა თა-
ვისი წევრის ერნესტ პონიგანის გა-
მოკვლევა „პეტრე იბერი და ფსევდო-
ლიონისე არეოპაგელის წიგნები“, სა-
დაც მან დაადასტურა პეტრე იბერის
ავტორობა არეოპაგისტული წიგნების
მიმართ, ცნობილმა გერმანელმა მეც-
ნიერმა ფრანც დულგერმა თავის
ეურნალში „ბიბლიკალიტიკა“ თავის
საუკუნეთა განმარტებაში მეცნიერების
თავსატყვის სა-
კითხი გადაჭრილად უნდა ჩაითვალოს“.

ამის შემდეგ ათი წელი გავიდა გაცხარებულ ბრძო-
ლაში დიონისურ ძიებათა ირგვლივ და დღეს ფრანგულ-
ლი ეურნალი „რევიუ“ დისტურ ა დე ფილოსოფი რე-
ლიგიუზ“ აქვეყნებს ცნობილი საეკლესიოების ჟან მი-
შელ პორნიუს დებულეზას: „დიონისიური ცხელბა (ფი-
ვერ დიონისიენ) არა თუ განვლდა, პირიქით, ეტყობა
უფრო ძლიერდება, რის გამოც იხადება მის ირგვლივ
შემზღვეველად ბიბლიოგრაფიაში დაბნევის ხი-
ფათი“.

დიდი ხანი არაა, რაც პორნიუს თავაზიანად გამოიგე-
ზაგნა თავისი ნაშრომი ჩვენი სამეცნიერო აკადემიის მი-
სამართლი, რისთვისაც მას დიდ მადლობას მივასსენებ,
მით უმეტეს, რომ ამ ხნის მანძილზე სხვადასხვა ენაზე
გამოსული მრავალი ჩემთვის უცნობი ნაწარმოების არ-
სებობა მე მხოლოდ არეოპაგისტიაზე დაწერილ მის ნაშ-
რომიდან გავიგე.

თავის მხრივ ავტორი მოზოდიშებით წერს: „1955
წელს მე არ შემიძლო შევებოდი ნუკუბიძის ნაშრომს
„ფსევდო-ლიონისე არეოპაგელის საიდუმლოება“, თუ არა
როგორც ყურმოკრულ ამბავს“. ამის გამო ავტორს, მიუ-
ხედავად იმისა, რომ მიმოხილვას მხოლოდ 1955 წლიდან
იწყებს, მაინც საჭიროდ მიუჩნევს მისი დაწერა საქარ-
თელის სსრ სამეცნიერო აკადემიის მიერ 1942 წ. გა-
მოსვულ ჩემ ბროშურადან.

პორნიუს ფსევდო-ლიონისეს ირგვლივ მიმდინარე
ბრძოლის შესახებ დიდ და საინტერესო მასალას იძლევა
დაახლოებით ათ ენაზე მანაც. რადგან მან ჩემი უფრო
ადრინდელი ნაშრომით დაიწყო თავის გამოკვლევა, ხე-
ობრივად ვაღიარებ ვერძომბ თვის ამ ჩემს წერილში
მომტკბულად შევხებ ამავე საკითხს. მომავალში, იმე-
და, მეტყვება საშუალება ავტორის მიერ წამოყენებულ
სხვა საკითხებსაც და სათანადო ძველებს საჭიროებისა-
მებრ შევხებ.

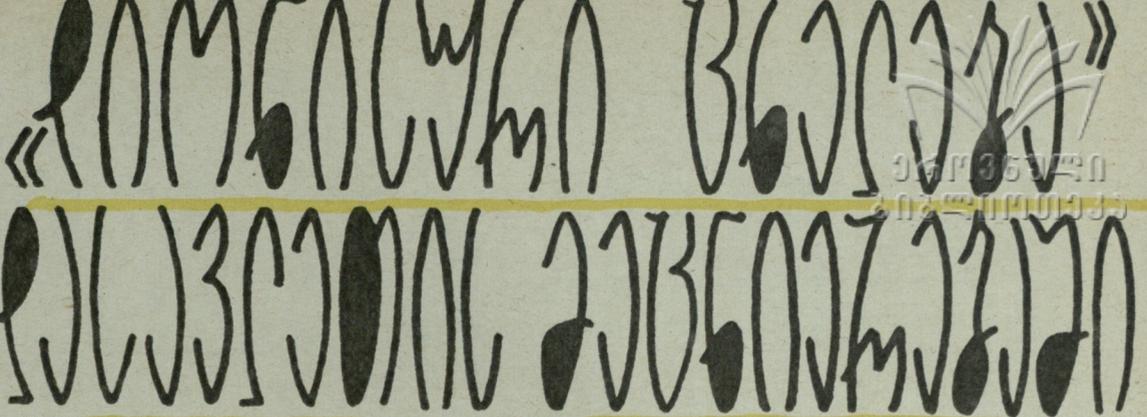
სამწუხაროდ, ავტორი იცნობს მხოლოდ ფსევდო-ლი-
ონისეს საიდუმლოების გასწვრივ ჩემს პირველ ცდას. მას
შემდეგ მე საშუალება მქონდა გამოეფართოებინა და გა-
მეღრმავებინა ჩემი კვლევა ამ საკითხის ირგვლივ. რო-
გორც ყოველი ახალი კონცეფციის დასამტკიცებლად ე-
პონიგანისა და მეც გვექნება ორი ჯურის საბუთები:
წამოყენებული ვითარების შესაძლებლობის საბუთი და
მისი გადასაწყვეტი საბუთი. სამწუხაროდ პორნიუს არე-
ოპაგისტული წიგნების შესავლის შესახებ ჩემ მთავარ
დასაყრდენ კონცეფციას იცნობს არა ჩემი საკუთარი ნა-
წერების მიხედვით, და ისიც ძალიან ცალმხრივად. ამავე
დროს, ის იცნობს ე. პონიგანის გადაწყვეტი საბუთს პე-
ტრე იბერისა და მისი მასწავლებლის — იოანე ლაზის
ანუ „იეროთოსის“ გარდაცვალების დღეთა მოსახსე-
ნიებელ დღესასწაულთა შესახებ. უკვე ამის შემდეგ დიდი
ნაშრომი: „დიონისიური ძიებანი 1955 წლიდან 1960
წლამდე“, საგრძობლად მოკლებულია იმ დიდიუბუბუბას,
რომელიც მას ალბათ სხვა შემთხვევაში ექნებოდა.

მიუხედავად ამისა, შეიძლება ჭკნობით განზე დაე-
ტოვოთ ის გარემოება, რომ ავტორი იცავს საეკლესიო-
ლიტურგიულ თვალსაზრისს ფსევდო-ლიონისეს შეფა-
სებაში, მაინც, როდესაც ფსევდო-ლიონისეს (პეტრე
იბერის) მნიშვნელობა გამოიხატება მის უდიდეს გავ-
ლენაში მთელი შუა საუკუნეების ისტორიაზე.

ავტორი საკმაოდ სწორად გადმოსცემს ჩემი შრომის
დასაწყისს, და აქვე მცდარად შენიშნავს, თითქოს მე
ამოვდიოდი იმ „ჭკნობით“ დებულეზიდან, რომ დიონი-
სე იმალბა V საუკუნის დასაწყისის პალესტინელ მოღ-
ვაწეთა შორის“.

აქ ორი რამე საჭიროებს გასწორებას: ჯერ ერთი, მე
არსად არ ვლაპარაკობ „დიონისეზე“, არამედ „ფსევდო“
(ნატყუარ) დიონისეზე. ეს ჩემამდეც დადგინილი იყო
და მე მას დავეუბნე მასალა, ამოვბეჭდი ფსევდო-ლიო-
ნისეს (პეტრე იბერის) წიგნიდან „საღმრთოთა სახელ-
თათვის“, მეორეც, მე „ამოვდიოდი“ მეცნიერების მიერ
დადგენილი ტექსტების შეფასებიდან და აღნიშნულის
შესაძლებლობას ვამტკიცებდი V საუკუნის პალესტინელ
მოღვაწეთა გადარჩევით.

პორნიუს იმიტომ უსვამს ხაზს, თითქოს მე აღნიშნუ-
ლი ვითარების ტყუილობიდან ამოვდიოდი, რომ მას
თავის ნაშრომში მოყავს დაგვიანებული და საგანგებოდ
წამოყენებული ცდები იმის შესახებ, ვითომდა არეოპა-
გისტული წიგნები უფრო ადრინდელი იყოს. საეკლესიო
მწერლები, როგორც ამავე ცალკე მაქვს ლაპარაკი „შუა
საუკუნეების ფილოსოფიის ისტორიაში“ (მზადდება და-
სამტკიცებლად), და რომელთაც ზოგიერთს ეხება პორნიუს,

აკადემიკოსი ვალე ნაზუბიძე

ველარ იცავენ პირველი საუკუნის დიონისეს და არ
სურთ მიიღონ მისი მოღვაწეობა V საუკუნეში, რომე-
ლიც მტკიცდება პრაქტიკულად დამოკიდებულებით. ას-
ლა ისინი ცდილობენ დაუბრუნდნენ მეორე-მესამე საუ-
კუნეს, როგორც კომპრომისს. მაგრამ მე ხომ ვარ-
ვენე — ეს სამწუხაროდ არ იცის პორნიუს — რომ „საე-
ვირველი იუსტინი“, რომელსაც იხსენიებს წიგნში „საღ-
მრთოთა სახელთათვის“ ფსევდო-ლიონისე (პეტრე იბე-
რი), აპოლოგეტი იუსტინია სინემიდან (III საუკ.) იგი
მას იმეორებს ღმერთის „უცნაურობის“ და „უთქმე-
ლობის“ დასამტკიცებლად.

მაგრამ თუ მწერალმა რომელიმე საუკუნის ავტორ-
ის აზრი მოიყვანა, განა თვითონაც აუცილებლად იმავე
საუკუნის მოღვაწე უნდა იყოს? ცხადია, რომ ჩვენს შემ-
თხვევაში V. მ. მოღვაწეს ფსევდო-ლიონისეს (პეტრე
იბერის) შეეძლო დაესახელებინა III საუკუნის მოაზროვნე
და თავის ისტორიულ ადგილზე დარჩენილიყო. სხვაან-
ირად ისტორია არ იქნებოდა.

ე. მ. პორნიუსს, მიუხედავად მისი იდეოლოგიური
განწყობისა, მაინც ერთგვარი მიუდგომლობა ახსი-
ათებს. ეხება რა ჩემს მიერ ასე თუ ისე გამოჩვენებულ
პეტრე იბერის პოტირეოფიას, იგი წერს: „ნუკუბიძე გვაძ-
ლევს პეტრე იბერის ნაწარმოებში ბიოგრაფიას, რამდენა-
დაც ეს შესაძლებელია“.

ავტორი იცნობს ფრანგი ბიზანტიოლოგის ვიქტორ
გრირუელის წინააღმდეგობრივ მსჯელობას ჩემს შესახებ,
რომელიც წერდა: „რადაც საშუალება უთუოდ არსებობ-
და ამ საიდუმლოების ამისაგნობად, რომელიც მხოლოდ
ქართულმა მეცნიერმა ნუკუბიძემ მოახერხა“, მაგრამ
იქვე დასძინა: „პონიგანის ნარკვევი უფრო სოლიდუ-
რია... ნუკუბიძეს პეტრე იბერისადმი მისი ნაციონალურ-
ი განწყობა მოეხმარათ“.

ეხება რა ამ საკითხს, პორნიუს წერს: „ნუკუბიძის
ნაშრომი ყოველ შემთხვევაში ატრიალებს სოლიდური მი-
ნის არს („მოუხან თსის სოლიდ“), როგორც პონიგან-
ისა და ასე ხელაღებულ შერისხვას არ იმასხურებს“.

მოყვანილი ადვილი იმას მოსწონს, რომ, მიუხედა-
ვად იდეოლოგიური ცალმხრივობისა, მთელი მასალა
ყვენს საკითხზე ჩვენ ორივესათვის რომ ხელმისაწვდომი
ყოფილიყო, ე. მ. პორნიუს უთუოდ შესძლებდა ჩემი ნა-
წერის გაგებას და შეფასებასაც. ამას იმიტომ ვწერ,
და თვითონ პორნიუს აღნიშნავს, რომ მე არ მაქვს
დასავლეთის ძნელი დასმოვარი შრომების თვალყურის
დევნის საშუალება.

პორნიუს აყენებს საკითხს: „რატომაა ისტორიკოსი
ზაქარია (რიტორი — შ. ნ.) გამოყენებული (ჩემს მი-
ერ — შ. ნ.) ორი მითითებული პიროვნების — დიონისე
არეოპაგელისა და იოანე ფილოსოფოსის აღმოსაჩენად“.
როგორ მოხდა, — მსჯელობს პორნიუს, — რომ ზაქა-
რია ერთის მხრივ მხარის უჭერს დიონისეს ნაწერების მო-
ციქულობრივ წარმომოხას, ხოლო მეორეს მხრივ, ქმნის
ლექსებს არაარსებულ იოანე ეგვიპტელი ფილოსოფოსის
შესახებ? თუ ზაქარია პეტრეს მოწაფე იყო და მასთან
დაახლოებული, რატომ ერთხელ მანაც არ მოიყვანა მის-
გან ციტატი?

ადვილი მისახვედრია რაში ცდებოდა ჩემი ოპონენტი:
მას არ ეხებოდა ზაქარია, როგორც საეკლესიო იდეო-
ლოგისა და როგორც პეტრესადმი განწყობილი პიროვნე-
ბის განსხვავება. ზაქარია მდგომარეობის სიძნელე ის იყო,
რომ მას ისე უნდა გადაეჭრებინა თავისი მასწავლებლის
სამწერლო ავტორიტეტი, რომ არ ეგნა არეოპაგისტულ
წიგნთა მოციქულობრივი წარმომოხასათვის. ზაქარიას
არ შეეძლო პეტრეს წიგნიდან რაიმე ციტატის მოყვან-
ა, რადგან ამით გამოაშკარავებდა ფსევდო-ლიონისეს
საიდუმლოებას.

იოანე ფილოსოფოსის გამოგონებით, რომელმაც თით-
ქოს თავისი ერთგული ნაწარმოები პეტრე იბერის მი-
აწერა, ზაქარიამ მაინც დაადასტურა, რომ პეტრე ცნო-
ბილი მწერალი იყო, მაგრამ ზაქარიას ისტორია იქ
როდი თავდება, სადაც მას პორნიუს ათავებს: იქ მოთხ-
რობილია, რომ პეტრეს მიუტანეს იოანე ფილოსოფოსი

სის წიგნი, მან გადაათვალიერა იგი და განისხიდა ყალ-
ბის მქნელზე. განა ასეთი რამ შესაძლებელი იქნებოდა,
პეტრეს რომ სხვისი წასაბაძი ნაწერები არ ქონებოდა?

პორნიუს ეხება ზაქარიას ისტორიის იმ ადგილს, სა-
დაც უკანასკნელი წერს: „პეტრემ არაჩვეულებრივი საქმე
გააკეთა, რაზედაც ის (ზაქარია — შ. ნ.) დუმილს ამ-
ჯობინებს“. და ფიქრობს, რომ აქ ზაქარია პეტრეს ას-
კეტურობაზე ლაპარაკობს. ჩემს მოკამათეს არ აქვს იმის
საბუთი, რომ ზაქარიას ისტორიის ეს ადგილი პირდაპირ
ეხებოდეს პეტრეს ასკეტურობას, რომელიც, ყოველ შემ-
თხვევაში, „საქმელ“ არ შეიძლებოდა ჩათვლილიყო.
პორნიუს წერს, რომ ეკლესიის მიერ პეტრეს წმინდანად
ჩათვლა ამ ასკეტური საქმის მეფხებით მოხდაო, რაც
უსაფუძვლო მოსაზრებაა.

ზაქარიას ეს განცხადება მე არაფრის საბუთად არ
გამომიყენებია და მხოლოდ საეგვიპტო ვეწერდი — ხომ
არ უნდადა ამ „არაჩვეულებრივ საქმეზე“ მითითებით
ზაქარიას ისე, როგორც მოაზროვნის „საქმე“
აღნიშნა ისეთ პირობებში, როდესაც ზაქარია, როგორც
გარკვეული იდეოლოგის კაცია, იძულებული იყო ეს
„საქმე“ სხვისთვის — დიონისესათვის — მიეწერა.

მოსალოდნელი იყო, რომ კრიტიკულად განწყობილი
ავტორი შეეცდებოდა ჩემი ან ე. პონიგანის საბუთების
დარღვევას, რომლითაც ჩვენ, ერთი მეორისაგან დამოუ-
კიდებელი, დავადგინებ „იეროთოსის“ და იოანე ლაზის
იდენტიფიკაცია, ე. ი. ის, რომ აქ ერთი და იგივე პიროვნე-
ბა იყო, რომელსაც პეტრე იბერიცა და ფსევდო-ლიონი-
სეც თავის მასწავლებლად თვლიდნენ. ამ ძირითად ამ-
ბავს, სადაც მტკიცდებოდა პეტრე იბერის და ფსევდო-
ლიონისეს იგივეობაც, პორნიუს რატომღაც გვერდი
აღიარა.

რამდენადაც ამ იგივეობის დამამტკიცებელი საბუთე-
ბი ერთის მხრივ არეოპაგისტული წიგნების ტექსტებს ემ-
ყარებოდა, ხოლო მეორეს მხრივ პეტრეს მასწავლებლის,
იოანე ლაზის ჩანაწერებს, და ეს უკანასკნელი, როგორც
მესამე პირიდან მომდინარე წყარო, შეიძლებოდა სადავო
გამხდარიყო, ამდენად საჭირო იყო გადამწყვეტი საბუ-
თი. ე. პონიგანმა ასეთი საბუთი დაინახა პეტრე იბე-
რისა და იეროთოსის მოსახსენებელ დღეთა დავაგვირე-
ბაში, რაც უდავოდ შეცდომას წარმოადგენდა, რადგან
ბევრად უფრო მნიშვნელოვანი იყო, თუ საქმე ლიტურ-
გიულ საბუთზე მიდგებოდა, იოანე ლაზის და იეროთო-
სის მოხსენიების დღის დამთხვევა, რი როგორც პეტრე
იბერისა და ფსევდო-ლიონისეს.

ე. მ. პორნიუს, სამწუხაროდ, არ იცნობს ჩემს დე-
ბულეზას, რომ პონიგანი არ საჭიროებდა გადამწყვეტ
ლიტურგიულ საბუთს იეროთოსის და პეტრეს მოხსე-
ნიებათა შესახებ, და რომ მან ამით საბაბი მისცა მის
წინააღმდეგ ისეთი საეკლესიო ფალაგების გამოვლას,
როგორიც იყო „მამა“ ენებერდანი. ამით სარგებლობს
დღეს პორნიუს „პონიგან-ნუკუბიძის“ კონცეფციის წი-
ნალმდეგ, რათა არეოპაგისტული წიგნების ირგვლივ
ბრძოლა ახალ ვითარებაში იქნას გაგრძელებული.

მაგრამ ეს ვერავის ვერ შეიყვანს შეცდომაში. მას
შემდეგ, რაც „პონიგან-ნუკუბიძის კონცეფცია“ (პორ-
ნიუს გამოთქმით), ე. ი. არეოპაგისტული წიგნების ავ-
ტორად ქართული მოაზროვნის პეტრე იბერის შესახებ
დებულბა გამოქვეყნდა, მეცნიერული მსოფლიო მას აღ-
ტაცებით შეხვდა და იგი გამოცხადებულ იქნა „საკვირ-
ველ აღმოჩენად“ („დეკლარაციი სიურპრენანტად“). გავი-
და სულ ცოტა დრო და ამოძრავდა კათოლიკური ეკ-
ლესიის მსოფლიო შტაბი, გამოცხადდა ძველი საეკ-
ლესიო ბრძოლის ტრადიციები. არეოპაგისტის საკითხში
მეცნიერულ სფეროებში გადავიდა საეკლესიო-დოგმა-
ტიკურ სფეროში. 1954 წელს ეურნალ „ორიენს ქრის-
ტიანუსში“ დაბეჭდა ამ მორაობის ლიდერის პ. ენ-
ბერდინის წერილი „შეიძლება თუ არა პეტრე იბერის
დიონისე არეოპაგელთან გაიგივება“, რომელმაც ტონი
მისცა აღმოსავლეთ-დასავლეთის ეკლესიათა შორის ძვე-
ლი, დაუნერხებელი ბრძოლის განახლებას ამ საკითხზე.

პორნიუ არ მალავს ამ გარემოებას. ის წერს „მამა ენგებერდინგი ნამდვილად ამტკიცებს, რომ კიეროთეოსის მოხსენიების დღესასწაული (და მასთან დიონისესი — შ. ნ.) ბიზანტიური წარმოშობისა და იგი შემდეგ გადმოიღეს მეზობლებმა, მათ შორის მონოფიზიტებმა, რომლებიც კონტაქტში იმყოფებოდნენ ბიზანტიასთან“. ამდენად ენგებერდინგმა ბიზანტიის, ე. ი. აღმოსავლეთის ეკლესიას მონოფიზიტებთან შეთქმულება დააბრალა და ამას დაუკავშირა არეოპაგიტის პრობლემის წამოყენება. რომისა და ბიზანტიის ბრძოლის განახლების სიმწვავე იმდენად ძლიერი აღმოჩნდა, რომ კათოლიკურ მეცნიერთა მობილიზაციას, ცხადია, ვ. გრიუმელიც შეუერთდა. კაცმა, რომელმაც „ჰონიგმან-ნუტუმიდის საქმეს“ „საკვირველი აღმოჩინა“ უწოდა, ხელი აიღო თავის ნათქვამზე.

იმის მაგივრად, რომ გარკვეული რამე მთავარ და გადამწყვეტ საბუთში, რომ ქართულ ენაზე დაწერილი წიგნი, რომელსაც თავდაპირველად თვითონ ავტორი პეტრე იბერი (ფსევდო-დიონისე) უწოდებს „თეოლოგიურ საფუძვლებს“, ხოლო შემდეგში მას „მიზეზთა წიგნიც“ ეწოდა, არის მთავარი საბუთი პეტრეს იდენტურობისა, პორნიუ ჩასჭიდებია ჩახრუსხადის ამბავს, რაც მე არა თუ გადამწყვეტ, არამედ საერთოდ საბუთადაც არ გამოიყენება.

პორნიუ იცნობს ჩემს გადამწყვეტ საბუთს, თუმცა საგვებით ვერ ერკვევა მასში. შეიძლება ეს იმის ბრალა, რომ მას, როგორც ის წერს, სხვებმა წაუკითხეს ჩემი შრომა, რომელიც, თანახმად მისივე თხოვნისა, ჩვენმა ელჩმა სირიაში მ. უსუკოვს გაუგზავნა.

უკვე იმ წიგნი, რომელიც ხელთ ჰქონდა პორნიუსს („ფსევდო-დიონისე არეოპაგიტის საიდუმლოება“), მითითებული მაქვს, რომ პროკლეს „ელემენტების“ ინტერპრეტირებული თარგმანი სწორედ პეტრე იბერის პირველი ნაშრომი, რომელიც მოულოდნელად ხსნის

პეტრე იბერისა და ფსევდო-დიონისეს იგივეობას“. შემჯამებულ შრომაში (რომელსაც ჯერ კიდევ არ იცნობს ჩემი ოპონენტი) „პეტრე იბერი და ფსევდო-დიონისეს საიდუმლოება“ მე საგანგებო თავს ვუძღვე ამ საკითხს. მაგრამ იმ წიგნიც, რომლითაც სარგებლობდა პორნიუ, ნათქვამია, რომ ავტორი წიგნისა „საღმრთო სახელთათვის“ მიზეზთა საკითხთან დაკავშირებით წერს: „ამაზე მე სხვა ადგილას ვთქვი“. ერთადერთი სხვა ადგილი არის წიგნში „საღმრთოთა სახელთათვის“ დაწერილი პეტრე იბერის (ფსევდო-დიონისეს) პირველი ნაშრომი „თეოლოგიური საფუძვლები“.

ეს ნაშრომი დაკარგულად ითვლებოდა, მაგრამ გამოიკვია, რომ ეს ის ნაშრომი, რომელსაც დღეს ვიცნობთ „მიზეზთა წიგნი“ სახელით. პორნიუსს გაუჭირდა საქმეში გარკვევა. უნდა ვიფიქროთ, რომ ეს საკითხი მართლაც არაა ნათლად მოცემული. ჩემს უკანასკნელ მონოგრაფიაშიც, რომელიც ახლა იბეჭდება. ამ ნაშრომში თავი მოუყარე ყველაფერს, რაც სხვადასხვა დროს დაიბეჭდა ჩემს მიერ არეოპაგიტის შესახებ და ამას დაკურთხე რამდენიმე თავი და შემჯამებელი ვრცელი გამოკვლევა.

ფიქრობ, ამ სახით არეოპაგიტის ირგვლივ სადავო საკითხები აღარ რჩება, მაგრამ არ მგონია, რომ ამან გაანელოს ის „ცხელება“, რომლის შესახებაც ე. მ. პორნიუს მოგვასწავს. ეს რომ მოხდეს, არეოპაგისტული ძიებანი ისევ მეცნიერულ სფეროს უნდა დაუბრუნდეს.

ჩვენი მოწინააღმდეგეების მიერ არეოპაგისტის ირგვლივ კვლევა-ძიების მეცნიერულ სფეროდან საკლესიო-დოგმატიკურ სფეროში გადატანამ არ უშველა საქმეს. ძველი პრეტენდენტები და კანდიდატები ფსევდო-დიონისეს ადგილზე თავისთავად გაუჩინარდნენ, ხოლო პეტრე იბერს ძლიერი კანდიდატი, პორნიუსსავე აღიარებით, არა ჩანს, და ეს აღიერებს „დიონისურ ცხელებას“ დასავლეთის მეცნიერებაში.

მღვდელიც არის ჩემს ტაძარში, ხელაპყრობით უხმოდ დადის და ლოცულობს მსოფლივ მათს, როცა დგება განთიადი.

ნაძვის გირჩი ეტლი არი — ორი ჩიტი მოაქროლებს. ბუქნას უფლის მთებში ქარი, აშრილებს არყის რტოებს.

მალალ კლდეზე ოცნებებმა გამიტაცეს... ტკბილად მძინავს, ვგრძნობ, ჩემს ტუჩებს რომ ეხება ფუტურის ფრთები პაწაწინა.

დღის ვარდისფერ შუქში გხვდავ ფოთლებია ცეცხლისფერი. თითქოს გულში აღმოცენდა ეს სამყარო მშვენიერი.

მალალ მთიდან გადმომხახხებს მწყემსის ბუკი ადრინადა, პორიონტზე ნისლეებს გახევს, მზე იღვებს თვალბრიალა.

დე, მოვიდეს წამით მკაცრი მღვდელთმთავარი ჩემთან თავად, ჩემს მზინ და დიად ტაძრის საკურთხევის სანახავად.

ხან ურანისკო მანსო
(1788-1844)

მე ოხრათი ნისა ვარ

მოყოლებული აკვნიდან დღემდე ჩემს მიერ განვლილ გზას შევაკვირდი. მანკვირებს, მიკვირს ჩემივე ბედის, რამდენ ქაროშხალს დაფუხდი მეკრდით?

გზის გაღუბვლად გაგმართე წელი, მომშორებოდნენ ეჭვები მწველი. გააფთრდა სული — გიჟი და ხელი და მანკ არვის დაფთმე ხელი.

და ოცდაათი გავიდა წელი. გავიციან მიწა: მთები და ველი. ბრძოლაში ბევრჯერ გზა მქონდა ძნელი, ტანჯვა-ვაების გზა საშინელი. არაფერია განვლილი წელი, იმასთან, რასაც ხვალღიდან ველი.

თარგმან რამზა მარბინაშა.

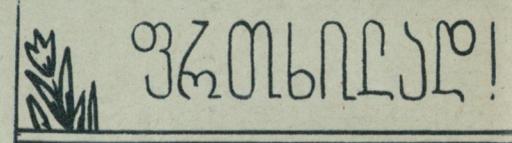

გაბრიელ ჯაბუაშვილი

მთა იგი ისევ იგივე დარჩა, რომ მახსოვს ჩემი ბავშვობის ხანად: მაისში იცვამს უჭრედებს ფარჩას, ზამთარში იცვლის უთეთრეს ხალათს.

ეს მხოლოდ მე ვარ, რომ შევიცვალე, სიჭაბუქე რომ ვაქციე სიყრმედ, მერე რომ ვიქმენ ჭარბავთა ცალი და აი, ახლა სიბერეც ვიძმე...

მხარბებს უხეჩავს იგივე ხეები, მეკრდოდან იმავ ნაკადებს უშვებს. ზამთარი თუ ზვემს ზვავთა ხელებით, ზაფხულში წყალულებს სწრაფად იშუშებს.

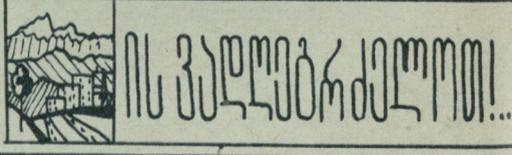

ვახანგ გორგანელი

რას მიტყველებენ თვალები ფრთხილი, ანდა ფარულად რიღსთვის წუხან. მენ ჩაუმქრალი შუქი ხარ დილის, მე დარბეული ქარისგან მუხა.

გნახე და დაცხრა სულის იარა, ვნანობ, რომ შემხვდი ძალიან ბოლოს. ჩვენი ტრფიალი თვალის კი არა, ჩვენი გულების ბრალია მხოლოდ.

ვერ დავიკე გრძობათა ტაღლა და სადღაც შორი მძახის წარი. ვემუდარები პატარა ზამბახს, რომ შენი გულის გამიღოს კარი.

გიორგი ქავთარაძე

ვინაც პირველად ლექსი დასწერა, ვინაც ანთო ლექსის პატრუქი, ვინაც სამშობლოს ლაფვარდისფერად დაატრიალა ლექსის ქარ-ბუქი.

ლექსი — გულის წვა, სულის მოთხრობა, ქირსა და ლხინში გადამყვარი, გავრცედა, როგორც „ვადმყოფობა“, მოუჩინედი რამ სატივარი.

ასე ამხედრდა ლექსი დაფდაფად. გულსხმა ტრფობით ნათლისმარი, ლექსი — ფარ-ხმალი მამა-პაპათა, შემმართებელი უოვედ ცისმარე.

ის ვადღებრქელოთ... ვინაც პირველად საქართველოში ვაწი ჩაშუარა რქადაგრებილი, მამულისათვის, ვინაც ილოცა, ვინც მტერს დაატყდა თავზე მეხივით.

ეს ვადღებრქელოთ ვინაც ლექსისთვის დაიწვა, დარჩა სიტყვის ნაშუქი, ის ვადღებრქელოთ, მამულისათვის ვინაც ანთია, როგორც პატრუქი.

საგაღი პოეზიები
სოსა გარბი
სუნ ურანისკო მანსო

სოსა გარბი
(1853-1895)

ჩემი ვაჟარი

მაცდურ ქალაქს ვეღარ ვიტან, სიმჭიდროვეს, ხმაურს, გნასას. მიყვარს მთა და მალალ მთიდან მსურს ვუსმინო დაფნის შრიალს.

ჩემი მიწის ღარიბებთან ახლოს მინდა გიყო ბედით. მიყვარს, მხიბლავს ზღვაზე მეტად ნაკადულის ერთი წვეთი!

არ მჭირდება, არ მსურს ოქრო, საბანაოდ ჰქონდეთ მდიდრებს... მზემ იბრწყინოს, იბოხოქროს, ტყე სიგრილეს გამიშლიდეს.

დე, იდინოს ოქრომ ღვარად, დე, დნებოდეს ალზე ბრძმედის, მე კი მინდა ნიავე-ქარად ჭალის თავზე ქროდეს მტრედი.

ტაძრის საკურთხევისათვის მღვდელთმთავარი ესპანეთის, სვეტის საქმენადად დადის, სურს იპოვოს ოქროს სვეტი.

ჩემს ტაძარში მე არ ვვლდე, მალლა ზეცას ვაპყრობ თვალებს. წინ რომ მიდვას საკურთხეველად აღვებია მოშრიალე.

შიგ ტაძარში კოინდარის ნიხებია წმინდათ-წმინდა და მეფრქვევა ოქროს ღვარი მისი ცისფერ გუმბათიდან.

ქალაქის განვითარება

ჩემს ქუთაისში ჩემს მყუდრო ქუჩას
სულ სხვანაირი დაჰკრავს იერი:
ცა სიმაღლიდან დაჰყურებს ყურად,
ბეჭებფართთა და განიერი.

მაღალ-მაღალი თეთრი სახლები,
მარჯვნივ და მარცხნივ ჩრდილი ჰადრებს.
ბაღები — ახლად თვალგანახელი,
ამ ქუჩის მკვიდრი მოზინადრენი.

ამ ქუჩას ვანდე თბილი კერია,
გული ალალი, ფიქრი მართალი...
რაც მიმდრია, რაც მიწერია,
ამ ნაცნობ უბნით არის გამთხარი.

ჰადრებო, თქვენი შრიალი მესმის,
რტლებს ჩემს მერეც გაშლით ნებივრად...
თქვენზე სათუთი დავწერე ლექსი,
თქვენს სუნთქვას ხშირად დავკვირვებოვარ.

თქვენც კაცებივით გიფეთქავთ გული,
და შემომცქერით კვირტთა თვლებით.
მე თქვენ სიცოცხლე გაჩუქეთ სრული, —
ცის ნაკადებით, მზის ელვარებით...

მე თქვენ სიცოცხლე გაჩუქეთ, რათა,
ჩემს მერეც დიდხანს, დიდხანს იხაროთ,
და ჩემს შვილთაშვილს, ქალაქის კართან,
სიგრილე ასვით, როგორც მთის წყაროს...

მოზღვავედა უარი

ქუჩაში მოდის პატარა გოგო,
ჩემი გოგონას ტოლი და სწორი,
განათლა ქუჩა და მერე როგორ!
მოზღვავედა ფერი უცხო და შორი...

ბანთოღალი

აღმოსავლეთმა
რომ ამოისუნთქა,
ძოწულივით გააღვივა
ზეცის კაბადონი...
და მთაზე
ნადვის ხე
ისე გამოცურდა,
როგორც ესტრადაზე
ვინმე ქალბატონი...

თმებგაწეწილი მორბის ღრუბელი,
მწვერვალზე ცური გაუფატრია.
აღბათ, ამიტომ წვიმდა წუხელი
და დაუსველდა აპრილს მანტია.

ამიტომ იყო შეუწყვეტილი
მეხის ტეხა და ელვის კვესება...
ვარდს შერჩენია წვიმის წვეთები
და ოქროსხვი ეალერსება.

გადაიქუხა ზეცამ წუხელი,
შეიშრიალა ახლა ვენახმა...
მზე ამობრწყინდა, რომ ის ღრუბელი
თმებგაწეწილი აღარ მენახა...

ქალაქის განვითარება

ეს იყო ზაფხულში, ხუთი წლის წინათ. ალაზნის პირას შემოღობულნი, პო-
ლიტექტი მუქად გამოჩნდა კავკასიონის თეთრფაფანაკებიანი ქედი. გაუ-
ვიძეს ალაზნისპირა სოფლებმაც. საკოლმეურნეო ხოდაბუნებში პურის შკა
მიდიოდა, გუგუნებდნენ კომბაინები. ვენახებში კი ხოჭობივით დასრიალებ-
დნენ პატარა ტრაქტორები და გოგირდს აფრქვევდნენ ვაზს.
ჩუმლაყის კალინინის სახელობის კოლმეურნეობის თავმჯდომარე, ვლადი-
მერ ოსოშვილი უკვე მინდორში იყო. მისი მანქანა ხან ზვრებში გამჩინდე-
ბოდა, ხან ყანებში. დილიდანვე ამოწმებდა სამუშაოთა ყველა უბანს. ძლივს
მივუწარი სადღეში. იმ წელს კოლმეურნეობას სადღედაც პირველი მო-
სავალი — სამასი ათასი საძირე მასალა უნდა მიეღო და ოსოშვილი ვერ სცილ-
დებოდა იქაურობას.

შუახნის წარმოსადეგი კაცი იყო ვლადიმერი. სერიოზულად, თითქმის
შუბლშეკრული შემოხვდა. ეტყობოდა გული კიდევ სხვაგან ჰქონდა და ჩა-
რობდა.

— წუთითაც არ გავაცდენო, — ვუთხარი, — გზადაგზა ვისაუბროთ.
თქვენ თქვენი საქმე აკეთეთ, მე ჩემსას გავაკეთებ.

— სიტყვაძუნწი არა ვარ, რომ ორიოდ სიტყვა დაგაყვედროთ! — მით-
ხრა და გაეღიმა, — მით უმეტეს ძალიან მიყვარს ჩემი კუთხე, ჩემი სოფე-
ლი.

უცებ შეიცვალა ვლადიმერი. შუბლი გაეხსნა, გაეხსნა გულიც და ნაფიქრ-
ნატანჯი გადამიშალა.

იგი ჩუმლაყში დაიბადა, ჩუმლაყშივე გაიზარდა. სამამულო ომის მძიმე
წლებში თავმჯდომარედ აირჩიეს და თითქმის ოც წელიწადს ხელმძღვანელობ-
და კოლმეურნეობას. ის ვენახის თვითეულ ვაზს იცნობდა, იცოდა რომელ
ვაზს რა ძალა ჰქონდა, როგორი მოვლა სჭირდებოდა. კარგად იცოდა, რომ
კოლმეურნეობის შემოსავლის მთავარ წყაროს უჭრძენი იძლეოდა. ჩუმლაყს
კი მაშინ, როცა ოსოშვილი კოლმეურნეობას სათავეში ჩაუდგა, ვენახები ნაკ-
ლებად ჰქონდა. გლეხების უმრავლესობაც ღარიბად ცხოვრობდა.

თავმჯდომარის პირველი საზრუნავი ვენახის გაშენება შეიქნა. ვაზმა
ბარაქა დასდო გლეხკაცის შრომას. ნელ-ნელა სული მოითქვა სოფელმა.
ხალხი ქოხებიდან გამოვიდა, ჩუმლაყი ელექტრონით განათდა, რადიომ აახ-
მიანა, მინდვრებს კომბაინები, ტრაქტორები, ავტომანქანები შეეხიენ, და უო-
ველივე ამის სულისჩამდგმელი ვლადიმერ ოსოშვილი იყო. მისი ხელმძღვა-
ნელობის დროს კოლმეურნეობა სასოფლო-სამეურნეო გამოყენების მრავალ-
გზის მონაწილე იყო მაღალი მოსავლისათვის, ხარისხოვანი უჭრძენისათვის, მე-
აბრეშუმეობაში წარმატებისათვის, მარცვლეულის უხვი მოსავლისათვის, რის
გამოც თავმჯდომარის მკერდი ლენინის ორდენმა და ოქროს ვარსკვლავმა
დაამშვენა.

წელს შემოდგომაზე ისევ ვინახულე ჩუმლაყი. სოფელი უკვე ხეხილის
ბაღებში ზის. კაკლებსა და თუთის ხეებში მოჩანს კრამიტით დახურული ორ-
სართულიანი სახლები.

თავმჯდომარედ ახლა სხვა არის. ისიც ამ კუთხის შვილია, ვლადიმერ უტი-
აშვილი, სამამულო ომის მონაწილე, გურჯაანში პარტიულ სამუშაოზე გამო-
ბრძნული მუშაკი.

უტიაშვილი სინანულით იგონებს ოსოშვილს და საუბარში ხშირად ახსენებს
მას — ჩუმლაყის აღორძინებას იმან ჩაუყარა საძირკველიო.

უტიაშვილს მაგალითებიც მოჰყავს:

ამთავრებენ სოფლის კულტურის სახლს, მაღლა აწილულა მისი კედლები.
ბრწყინავენ ფანჯრები და სადარბაზო კარები — კულტურის სახლის საძირ-
კველი ოსოშვილმა ამოაშენა. ამ საძირკველზე ახლა შენობა ააგეს.

— კარგად დაწყებულ საქმეს განვაგრძობთ, — თავმდაბლად და მოკრძა-
ლებით ამბობს უტიაშვილი, — ის მე უმცროს მეგობრად მთვლიდა. მას უყ-
ვარდა თავისი სოფელი და ცდილობდა მისთვის რაც შეიძლება მეტი გაეკ-
თებინა. მეც ამას ვცდილობ.

სოფელი ძველთაგანვე უწყლობით იყო შეწუხებული. შორიდან ეწიდებოდ-
ნენ წყალს. წყაროებს ეძებდნენ, რომ სოფელში შეეყვანათ. მაგრამ შორს
იყო ცივგამბორის კალთებზე მოჩხრიალე ნაკადულები და ისევ არტეზიული
ქები ამოიყვანეს. ამის მოთავე ოსოშვილი იყო. ეშველა სოფელს მაშინ, მაგ-
რამ ის, რაც გუშინ საკმარისი იყო, დღეს ვეღარ აკმაყოფილებს ხალხის მოთ-
ხოვნილებებს. მით უმეტეს ახალი ბაღები გაშენდა. მეტი წყალია საჭირო.
ისევ ალაზნის ველს მიადგნენ. შვიდ კილომეტრზე წყალსადენი გამოჰყავთ,
რომ ჩუმლაყს ახალი წყაროები ჰქონდეს.

ახალი თავმჯდომარისა და ჩუმლაყელი კოლმეურნეების საქმიანობაში
კვლავ წინსვლა ჩანს.

უკანასკნელ სამ წელიწადში კოლმეურნეობის ზვრები ასი ჰექტარით გა-
იზარდა. ახლა მთელი კოლმეურნეობის ერთი მთავარი მიზანი ისაა, რომ შეი-
წილდეს ბოლოსათვის გეგმით გათვალისწინებული ექვსასი ჰექტარი ვენახი
ჰქონდეთ. ამას უზრუნველყოფს მათი თავდადებული შრომა და საკუთარი
სადედე მეურნეობა, რომელიც კოლმეურნეობას ყოველწლიურად ნახევარ მი-
ლიონზე მეტ ლერწმს აძლევს.

წლებადღემა მოსავალმა სოფელი გაახარა, ვენახის თვითეული ჰექტარი-
დან 87 ცენტნერი უჭრძენი მიიღეს და 1.200 ტონა უჭრძენის ნაცვლად სახელ-
მწიფოს 1.800 ტონამდე უჭრძენი მიჰყიდეს. გარდა ამისა, გურჯაანის ტერი-
ტორიულ სამმართველოში შეძველ სოფლებიდან ჩუმლაყელებმა ყველაზე მე-
ტი მარცვლეული მოიწიეს.

ჩუმლაყელი კოლმეურნეები კარგად დაწყებულ საქმეს ღირსეულად განა-
გრძობენ. მტკიცე საძირკველი ჩაყრილია, ახალი კედლების შენება გრძელდება.

ექიმმა ახელ სიკინაუამ ყურნალ „დროშის“ რედაქციის კარები შეღო.

ეს კი შოთა იამანიძეა. რაცა ფეხბურთელს ხედავ მოედნის გარეთ, მწვანე მოედანი ცოცხლდება შენს თვალწინ.

...მატჩის დამთავრებას აკლია თხუთმეტი წუთი. თამაში მიმავთ კიეველებს. ბოლოქრობს განაღდებული მოგებით აღფრთოვანებული კიევის სტადიონი.

...თბილისის დინამოს კაპიტანი შოთა იამანიძე, ტრავმირებული სათადარიგო სკამზე წის და ნერვიულობს. არავინ ელის მის გამოჩენას. და აი, შოთა ისევ მოეგვინა მწვანე მოედანს. მაშინვე აკეთებს მისთვის ჩვეულ ღრმა რიედს მოწინააღმდეგის საჯარიმო მოედნისაკენ, ცრუ მოძრაობით გვერდს უვლის მოწინააღმდეგის დაცვას და გარბის საჯარიმო მოედნისაკენ. გუნდის კაპიტანი რიედს გოლით ავირგვინებს. ანგარიში გათანაბრდა, გადარჩენ თბილისელები წაგებას, — აცხადებს გულდაწყვეტილი კიეველი დიქტორი, და ამ წუთში თბილისში შევებით ამოისუნთქა ფეხბურთის ათასობით გულშემატკივარმა.

დღეს „დროშის“ საპატიო სტუმარია: რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი სესილია თაყაიშვილი. იგი რა ხანია, შეიყვარა და თავისად გაიხადა მასურბებელმა. მაგრამ ამ ბოლო ხანებში, რაც ეკრანზე გამოჩნდა ფილმი — „მე, ბებია, ილიკო და ილიარიონი“, სიმპატიებმა სულ უფრო იმატა მსახიობის მიმართ. ამდენ ხანს

სესილია ორი შვილიშვილის ბებია ვახლდათ. ახლა განა მარტო მანანასა და ნატოს ბებიაა, იგი, ზურციოს ბებიაა, თვითული მასურბების ტკბილი და სათნო ბებიაა. სესილია „დროშის“ რედაქციას „შვილიშვილთან“ ერთად ეწვია. აგერ ზურციკელა, მსახიობი სერგო ორჯონიკიძე, ეკრანზე უკვე უჩვენებენ ფილმს, ცხადია ლელავს დებიუტანტი, მაგრამ კინოთეატრის წინ თავდაპირველი ხალხი სიმხნევებს მშატებს. ბებია, შვილი გაგვიმართლა, რას იტყვით — ეუბნება იგი სესილია თაყაიშვილს.

— ვინ არის, ბიჭო, შენი ბებია? არ გავათავებ თამაში? — „ტუქსავს“ სესილია თაყაიშვილი.

1962 წლის აპრილი დაუვიწყარია რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის კოლექტივისათვის. რუსთავის ქარხნის მუშაკებს „დგან 400“-ის სრული მექანიზაციისა და ავტომატიზაციისათვის, რომელიც ეკრანში პირველად განხორციელდა, მიენიჭათ მაღალი ჯილდო: ლენინური პრემია. ამ დიდ საქმეში წვლილი მიუძღვის ახალგაზრდა ინჟინერს ირაკლი ყორღანიას, რომელსაც ახლა მკერდს უმშვენებს ლაურეატის ნიშანი. დღეს მან გაიცნო ჩაიკოვსკის სახელობის საერთაშორისო ლაურეატი, პიანისტი ელისო ვირსალაძე. ლაურეატებს ბევრი რამ აღმოაჩნდათ სალაპარაკო. ერთიც და მეორეც სულ მალე გაემგზავრებიან ამერი-

საქართველო

ახალწლის დილას, შუადღეს თუ ღამეს, რამდენიც სახლია ჩვენს ლამაზ ქალაქში, იმდენი სიმღერა იღვრება გარეთ, რამდენიც ბავშვია, იმდენი ნაძვის ხე ანთია ღამით. ჩაუვლი ფანჯარას დახატულს ბრჭყვიალა ფერებით და იცი: იქ ახლა ნაძვის ხე კიაფობს. დგას პატარაძლივით შემკობილი, ბამბის ფთილებით შეუმოსავთ მისი ტოტები. თოვლი ბარდნის ოთახში, ბაერში ბრუნავს ქათქათა ფანტელი, ვითომდა, სხვა სინარულთან ერთად, თოვლიც მოიტანა ოთახში მტკვლემ და ხალხინოდ მოსულმა ახალმა წელმა; ნაძვის ხის გარშემო ბავშვები ციკვავენ, იღბენენ ბავშვები. მაგრამ აქ ახლა სხვა სურათია: ბავშვები არ ჩანან. ნაძვის ხეს გარშემო დიდები უვლიან, უბრწყინავთ თვალელები, უცინით სახე. საოცრად ნაცნობია თვითიული მათგანი. ეს ნომ ნონაა ჭადრაკის დედოფალი — ნონა გაფრინდაშვილი, შარშან რომ ჩემპიონის გვირგვინი დაიდგა თავზე. დღეს ამ ქალიშვილს, შენ კი არა და, მსოფლიო იცნობს.

ფოტო ბ. თიკანაძისა

ლენინური პრემიის ლაურეატმა ინჟინერმა ირაკლი ყორღანიამ დღეს ჩვენს ნაძვის ხეზე გაიცნო ჩაიკოვსკის სახელობის მეორე საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატი ელისო ვირსალაძე.

არ გავათავებ თამაში? ვინ არის ბიჭო შენი ბებია? „ტუქსავს“ სესილია თაყაიშვილი „შვილიშვილს“ — ზ. ორჯონიკიძეს. — ფილმიდან „მე, ბებია, ილიკო და ილიარიონი“.

კის შეერთებულ შტატებში. შესაძლოა მოხდეს ასეც: დღე დაემთხვეს და ირაკლი ყორღანია დაეწროს თანამემამულის კონცერტს ამერიკაში.

ნაძვის ხეზე არც შოთა მოსულთა მარტო. 81 დეკემბრის შემდეგ ცალად იშვიათად თუ ნახავთ საღმე (ფეხბურთის მოედნის გარდა). 1962 წელი იმითაც იყო ღირსშესანიშნავი შოთასათვის, რომ ოქროს უღელი დაიდგა მხრებზე. მედლით ელგუჯა ცინცაძე შოთა იამანიძეს მეუღლითურთ რჭაწითელის გასახიწად ლენინგორში ეპატიუება. ელგუჯამ შარშან, საუკეთესო რჭაწითელის დაყენებისათვის, მედლითა კონგრესზე გაიმარჯვა. ცოტამ თუ იცის, რომ ეს ახალგაზრდა ატარებს მათის საათს, რომელსაც აქვს ასეთი წარწერა: „კონგრესის კონკურსში გამარჯვებულს“.

...ლიფტის კარები ხმაურით იღბა. იქიდან გამოდის ჩველი ბავშვებით დატვირთული მამაკაცი. ნუთუ ამასაც ნაძვის ხეზე მიეჩქარება?

ზოტო
ბ. თიანათისა

— შენ აქ საიდან გაჩნდი გოგონა?
— მე ნატო ვარ, კენჭაძე, მოვედი რომ
მოგილოცოთ ახალი წელი. — ნატოს
რცხვენია, წითლდება, თავს დაბლა
ზრის, აწვალებს თითებს.

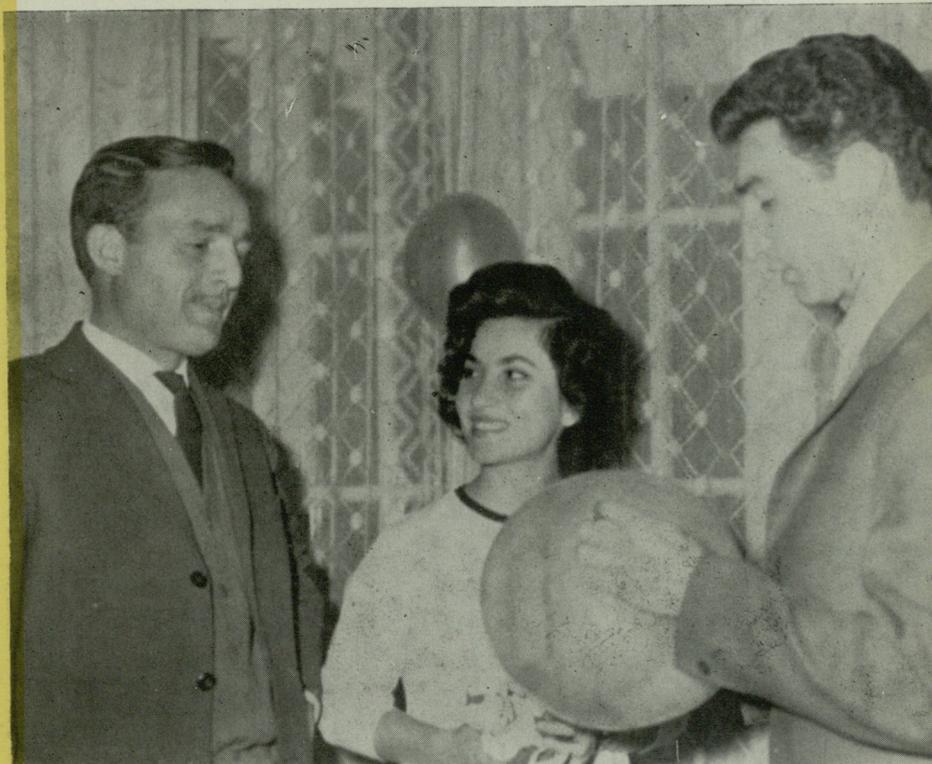
ღიბს ეკიბმა აბელ სიჭინავამ უფრანლ „დროშის“
კარები შეადო დღეს რედაქციას შეუძლია ეწვიოს
უველა. ვინაც 1962 წელს თავი რამეში გამოიჩი-
ნა. აბელი დარწმუნებულია, რომ იგი ღირსია იუოს
ნადვის ხის სტუმარი

იმ მშვენიერ დღეს, როცა ცაში ორი კოსმიუ-
რი შევარდენი აფრინდა, აბელი სამშობიაროს წინ
ატუზულიყო. ცისკენ აღეპყრო ხელები და ღმერთს
ევედრებოდა, აკმაროს ქალიშვილები. შესძინოს ვა-
ტი მის მეუღლეს. განა დასაძრახია ან ჭასამტყუა-
ნი, კაცმა რომ ცოსმოსის ეპოქაში ინატროს ბიჭი?
აბელსაც სურს მისმა ბიჭებმა ცაში ინავარდონ და
მათი გმირობის ამბავი მოეფინოს კაცობრიობას,
და აი თითქო ისმინა ღმერთმა მისი მუღარა. იმ
დღეს, როცა ნიკოლაევი და სპოოფიჩი ცაში აიჭრ-
ნენ, აბელს ოჯახში ორი მემკვიდრე მიემატა. ტუუ-
პი ბიჭები განა სახელების ძებნა საჭირო იყო? ან-
დრო და პავლე დაარქვა კოსმონავტების საპატივ-
ცემლოდ გმირებმა მეორე დღესვე შეიტყვეს ეს
და სეხნიებს შემოუთვალეს: სულ მალე ისინი ინა-
ხულტებენ პატარა ანდროსა და პავლეს.

ვინ არის ეს კაცი. ნონას რომ ჭადრაკს ეთამა-
შება? ფიშერი? ტალი? თუ...

ეს ჩვენი დათოა დათო სეფიაშვილი, უფრანლ
„დროშის“ ტექნიკური რედაქტორი. თანამშრომელ-

მეღვინე ელგარა ცინცაძე შოთა ია-
მანიძეს მეუღლეთურთ რეპორაჟის
გასახიჩად ლენინგორში ებატებება.

თა შორის „უბუცესი“ თორმეტი წლის წინათ მის
ხელში იშვა უფრანლ „დროშა“

გარდა იმისა, რომ დღეს იგი მასპინძელია და
მოვალეა ნადვის ხის ზეიმს დაესწროს. ახვა
უფლებითაც სარგებლობს: 1962 წელს დავითმა
რედაქციაში გამართულ შაშის ჩემპიონატში პირვე-
ლი ადგილი მოიპოვა ამით გათამამებული ჭადრა-
კშიაც ცდის ბედს.

შენ აქ საიდან გაჩნდი გოგონა?

— მე ნატო ვარ, კენჭაძე, ვაჭობე ჩემს
ძმას, წელს თორმეტი ლექსი და ხუთი სიმღერა
ვისწავლე. მოვედი, რომ მოგილოცოთ ახალი წე-
ლი გემრავლი ნადვის ხის გარშემო ჩემპიონები,
ლაურეატები, უკეთესთა უკეთესები. — ნატოს
რცხვენია, წითლდება, თავს დაბლა ზრის, აწვა-
ლებს თითებს.

ოთახში თოვლი ბარდნის, თითქოსდა სალხინოდ
ქოსულმა ახალმა წელმა თოვლიც მოიტანა

რამდენიც სახლია ახალ წელს თბილისში, იმდე-
ნი სიმღერა იღვრება გარეთ. რამდენიც ბავშვია,
იმდენი ნადვის ზე ანთა ღამით

1962 წელს დავით სეფიაშვილმა რე-
დაქციაში გამართულ შაშის ჩემპი-
ონატში პირველი ადგილი მოიპოვა.
ამით გათამამებულმა ნონასთანაც გა-
ბედა თამაში და... რასაკვირველია,
წააგო.

ქართული
გრაფიკა

დივანბეგის აუზი ბუნარაში.

მ ი ლ ა

გიგო გაბაშვილი ქართული რეალისტური მხატვრობის დიდი ოსტატია მხატვრის მიერ ფერწერის იშვიათი ოსტატობითაა დახატული ძველი თბილისის ცხოვრება. — ეს იქნება „სამი მოქალაქე“, „მოლა“, თუ „წვიმის შემდეგ“ მას სიკვდილის უკანასკნელ წუთამდე ასულდგმულბდა ის აზრი რომ ხელოვნება უნდა იყოს სინამდვილის ამსახველი რომ ხელოვნება უნდა შესძლოს ფუნქციით იქნება ეს, თუ საკრთელით ხალხს შეაყვაროს ცხოვრება და მომავლის რწმენა განუმტკიცოს — გარეშე ამისა ამობდა მხატვარი. არავითარი ხელოვნება არ კარსებობს

გიორგი გაბაშვილი, მეგობრებში და ნაცნობებში გიგოდ წოდებული დაიბადა 1862 წელს ქალაქ თბილისში

1880 წელს გიგო გაბაშვილმა თბილისის რეალური სასწავლებელი დაამთავრა, მაგრამ მძიმე ეკონომიური-უსახსრობის გამო უშაღლეს სამხატვრო სასწავლებელში სწავლის გაგრძელება ვერ მოახერხა. ხოლო ექვსი წლის შემდეგ გაემგზავრა პეტერბურგში და იქ შევიდა სამხატვრო აკადემიაში. აკადემიაში გიგო გაბაშვილი დიდი ვატაცებით და გულმოდგინებით შეუდგა მეცადინეობას განთქმული ბატალისტის ვილფანდეს კლასში აკადემიაში გალმოდგინე მეცადინეობით დიდ წარმატებებს აღწევს და მასწავლებლების ყურადღებებს და ჩილოვებს იმსახურებს მხატვარმა წარმატებით დაამთავრა პეტერბურგის სამხატვრო აკადემია და დაბრუნდა სამშობლოში, სადაც მან დიდი წარმატებები და გამარჯვებები ელოდა 1891 წელს თბილისში ეწყობა გიგო გაბაშვილის ინდივიდუალური გამოფენა, რომელმაც მხატვარს ფერწერის რეალისტი შემოქმედის სახელი დაუმიკვიდრა.

გიგო გაბაშვილი შესანიშნავად იცნობს თბილისის ბუნებას, ქალაქის ადგილებს, რაინდულ წარსულს და თავდადებულ გმირობას. ყველაფერი ეს მხატვრის შემოქმედებაში ნათელ და წარმტაც სურათებით აისახა. 1891-1898 წლებში მხატვარმა შექმნა დიდი რეალისტური ტილოები: „სამი მოქალაქე“ „წვიმის შემდეგ“ და „მოლა“.

1894 წელს სახელმწიფოებრივი მხატვარი მოგზაურობს შუა აზიაში და იქიდან ჩამოაქვს რამდენიმე საინტერესო ჩანახატი. შემდეგ მხატვარმა ეს ჩანახატები, ეტიუდები და აკვარელები გამოიყენა დიდი ტილოს „ბაზარს სამარჯანდის“ შესაქმნელად. 1899 წელს გიგო გაბაშვილი მიემგზავრება გერმანიაში და შედის მიუნხენის სამხატვრო აკადემიაში. აქ მხატვრის შემოქმედებითი ჰორიზონტი კიდევ უფრო ფართოვდება მიუნხენში გ. გაბაშვილი შეხვდა მსოფლიოში ცნობილ ბატალისტს ფ. რუბოს. მიუნხენში მხატვარი ეცნობა ი. რეპინის სურათების გამოფენას და რეპინის დაჩილოვებასთან დაკავშირებით წერილს უგზავნის და ულოცავს დიდ გამარჯვებას, რეპინიც გულმზურვალე წერილს უგზავნის გ. გაბაშვილის და უსურვებს შემოქმედებითი გამარჯვებებს. 1898 წელს გ. გაბაშვილმა დაამთავრა მიუნხენის სამხატვრო აკადემია და შემდეგ მიემგზავრება იტალიასა და საბერძნეთში, სადაც ეცნობა და სწავლობს მსოფლიო ხელოვნების უნიკალურ ქმნილებებს მოგზაურობიდან დაბრუნების შემდეგ მხატვარმა შექმნა ტილოები: „ხევსურთა ღრეობა“, „ხევსურები დაწვერვაზე“, „მთვრალი ხევსური“, „მთელმხარე ხევსური“ „ხატობა“ და მრავალი უკვდავი ქმნილებები.

გიგო გაბაშვილის უმდიდრესმა მემკვიდრეობამ ქართულ სახვით ხელოვნებაში ისეთივე დიდი როლი შეასრულა, როგორც ზაქარია ფალიაშვილის შემოქმედებამ ქართულ მუსიკაში და იაკობ ნიკოლაძისამ — ქანდაკებაში

ჭეშმარიტი გაცნობები

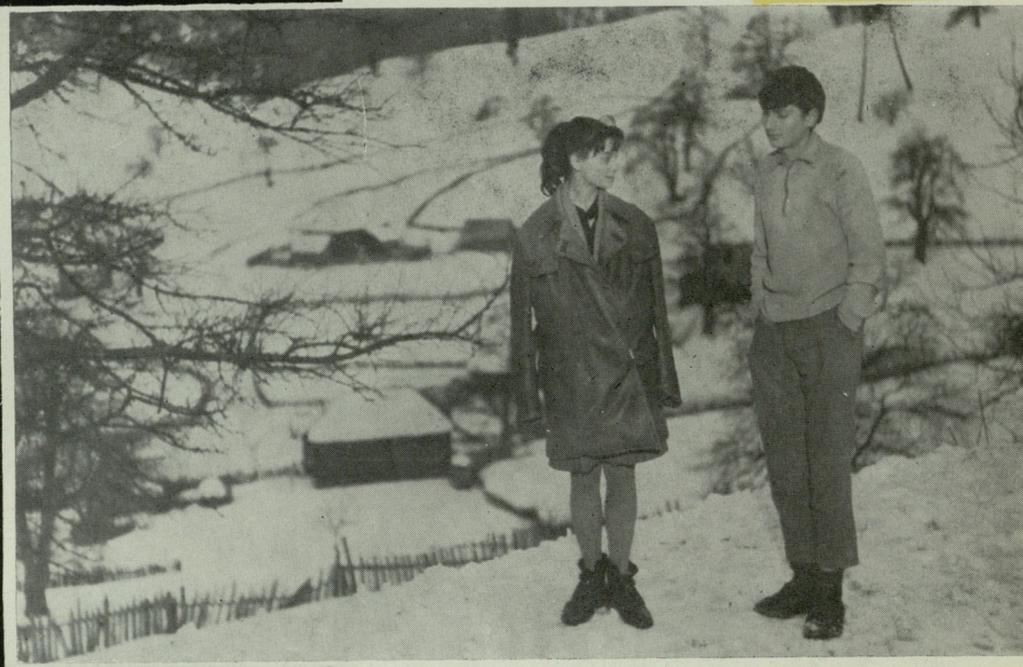
ყოველი ახალი ფილმის დაბადება სასიხარულო მოვლენაა. მით უმეტეს კინოკომედიისა, რომელსაც ალფრედოვანებით ზვდება მაყურებელი. მაგრამ რაკი ჟინომოყვარულები და კინოკრიტიკოსები ხშირად არ არიან ამ მხრივ განებივრებულები. ამიტომაც უნდა დავიმახსოვროთ 1982 წლის დეკემბერი — ქართული ფილმის სტუდიაში თენგიზ აბულაძის ახალი კომედია „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონის“ დაბადების თარიღი.

სიცოცხლის ხელოვნება — ერთ-ერთი ურთულესი ხელოვნებაა. მაგრამ ერთობ ძნელია ისეთი ნაწარმოების განსაზღვრა, რომელიც მაყურებელს აცინებს და ატირებს კიდეც. აიძულებს შეიყვაროს და შეიძლოს კიდეც, მერე დარბაზი დატოვოს გულწრფელი, ჭეშმარიტი გრძნობებით აღედგებულმა. გრძნობებით, რომლებიც ეკრანიდან იშვინი. როგორც საკუთარი სამყარო და საკუთარი პოეზია — ნათელი, თავისებური, გულშიჩამწვდომი.

ახლა იმაზე კამათის დრო არ არის, თუ რამდენადაა ფილმში დაცული თანხის სიწმინდე. ეს არცთუ ისე მნიშვნელოვანია. ზელოვანების ისტორიაში ხშირია შემთხვევა, როცა ნიჭიერი ხელოვანები გადაუჭ-

რებასთან სიხლოვემ. თენგიზ აბულაძის შემოქმედებითი მრწამსი აქედანაა გამომდინარე და ამაზე დაფუძნებული. ამავე განსაზღვრა ის გარემოება, რომ მან ხელი მოჰკიდა ნ. დუმბაძის კომედიას. თუმცა ეს უნარი, როგორც ჩანდა, თითქო არ იყო დამახასიათებელი მისი შემოქმედებისათვის, რომელიც თითქო მოწოდებული იყო მხოლოდ დახვეწილი ფსიქოლოგიური დრამის შესაქმნელად.

აქ გადამწყვეტი როლი გაცილებით უფრო ძლიერმა ფაქტორმა ითამაშა. სოფლელი გლეხის ზურგიკელასა და მისი მოზრდილი შვილების უბრალო ამბავში რეჟისორმა დაინახა შესაძლებლობა ეჩვენებინა მარადიული საწყისები — კეთილი და ბოროტი, ეჩვენებინა უბრალო ადამიანების სული.

ერი სამყარო ნ. დუმბაძის კომედია წარმოადგენდა ცხოვრების კარგ, ჭეშმარიტ მასალას. წამოსახულს ხალხური ხასიათებისა და მათი წყაროების ღრმა ცოდნით, და თენგიზ აბულაძე დააინტერესა ამან.

ჩვენ არ ავადგებთ ამ რეცენზიას დამკვიდრებული წესის მიხედვით და, არ მოვუყვებით ამ ფართოდ ცნობილი კომედიის შინაარსს. მხოლოდ მოკლედ ვიტყვით, რამ გვაძიულა ეს სტატია და გვეყო მრავლისმამუწყებელი განცხადებით „უნდა დავიმახსოვროთ ამ ფილმის დაბადების წელი“... ვისაუბროთ უმნიშვნელოვანეს საკითხებზე.

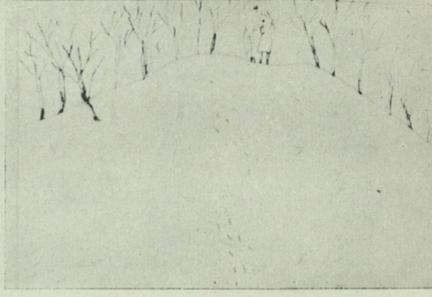
უველაზე მნიშვნელოვანია რეჟისურა. იგი უფრო მნიშვნელოვანად მაშინ გვეჩვენება, როდესაც მასში ცნობ ქართული კინემატოგრაფიების პირველი თაობის ტრადიციას. ხალხური ხასიათების ღრმა ცოდნა, რეჟისორული პალიტრის სიმდიდრე მკაცრად რეალისტურ მეთოდებთან შერწყმული —

მხატვარ გ. გიგაურის მიერ შესრულებული ესკიზები ფილმისათვის „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონის“

რელი პრობლემების წინაშე აყენებდნენ კრიტიკას, რომელიც ამაოდ ცდილობდა არაჩვეულებრივი ნაწარმოებები კლასიფიკაციის ჩვეულებრივ ჩარჩოში ჩაესვა როგორმე. დაიხ, ახალ ქართულ კინოკომედიაში ერთიმეორის გვერდით და ერთიმეორეში შერწყმულად შეხვდებით გროტესკს, ლირიკასა და ტრაგედიას. ისევე, როგორც ეს ცხოვრებაში გვხვდება.

მთავარი ის არის, რომ „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონის“ პოეზია ეკრანზე წარმოქმნა გრძნობების სიწრფელემ და ჭეშმარიტებამ. ხალხის ცხოვ-

სწორედ ამით დაიწყო არსებობა ქართულმა კინოხელოვნებამ. ამავე გზას ადგია დღეს თენგიზ აბულაძე.

ამ რეჟისორის შემოქმედების ხალხრობაზე შეიძლება ვილაპარაკოთ დაუსრულებლივ და ყველა შემთხვევაში იმიტომ, რომ ეს თვისება გამოხატვის, როგორც ხასიათებისა და მიზანსცენების გადაწყვეტაში, ტიპაჟების შერჩევაში და კადრების კომპოზიციაში, ისე ბუნების შერჩევაში — ყველაფერში, რასაც მოიცავს რეჟისორული მუშაობა. ხალხრობა იგრძნობა თვითონ ფილმის ფილოსოფიაშიც.

იმისათვის, რათა მოგვარდნით ახლადი მერს გამოყენებულ საშუალებათა სიმრავლედ, მოვიხსენიოთ წიგნი მათგანი:

თავლით დაფარული ტყით გასერიანება და ზურკის მერს მერსადმი სიყვარულის ახსნა, ვადა წვეტილი წმინდა ლირიკულ ფერებში.

კურდღლებზე ნადირობა — თავისუფალი, ბორც-შესხმული გროტესკი, წმინდა, ხალხურ სტილზე შესრულებული.

ტრაგიკულად გადაწვეტილი ფრანტზე გაცი-ლების ეპიკალი.

ოლარიონის ღვინის „მოტაცება“, გამახატული მთვარიან ღამეში მოსარავი სილუეტებით და გათამაშებული როგორც ფარსი.

დრამის, კომედიის და ტრაგედიის ნაირ-ნაირი ელემენტები თითქოს ჭურჭლიდან ჭურჭელში იღვრებინან. ახლამდე მიმართავს ტონალობის საოცრად მოულოდნელ ცვლილებას და ეს ისე, რომ ხელ-დაც არ არღვევს ფილმის შინაგან მარშონას.

რეჟისორი მყვება ამბავს ზურკის პირით. ზურკი კი ალაღმართალი არხება, რომელიც ქვე-ყნიერებას ფართოდ გახეილი გაცივებული თვა-ლებით შესცქერის. ამიტომაც ახლამის კადრები ესოდენ ნათელი, ამიტომაც ბევრია მათში პერს-პექტივა, პერი. მოიგონეთ ხოლმის ნათელი, თით-ქოს ცის თავანისაყენ მიმცოცავი შარავნა, როცა იქ მიაბიჭებენ დაუფაროვნი ბავშვების ფეხები.

ო, რა მხიარული გზა იგი! მაგრამ აი, ამ გზამ ფრანტზე წაიყვანა პაწია სოფლის მამაკაცები ახალგაწვეულებით დატვირთული საბარგული თვალთ ეფარება. ერთბაშად წყდება დაუმცხრა-ლი ხმაური და არახუნებრივად გაიფხვრულ დუმილში აპარატი იღებს გზაზე სასოწარკ-ვეთილებით გაყინული ქალების, ბავშვებისა და მოხუცების სილუეტებს. აი რანაირია ეს სოფ-ლის შარავნა, რომელიც ახლა ომის შარავნად ქცეულა. მერედე დაბარუნებს იგი ვინმეს მშობლი-ურ სოფელში?

თ. ახლამის პოეტური განზოგადება ყოველთ-ვის ფაქტების სისწორეა დაფუძნებული. დიახ, მასალის დოკუმენტური საფუძველი აქლევს მას სა-შუალებას პოეტური განზოგადებისათვის. ეს მე-თოდი განსაზღვრავს ახლამის სიმბოლიკისა და მრტაფორის ხასიათს, რომელიც მუდამ რეალურ სა-ფუძველს ემყარება. გაცივების ეპიკოლი არის ახეთი კადრებიც:

ხოფლის მუსიკონები დაუკრავენ ტრუმს, თავიანთ ინსტრუმენტებს პირდაპირ შარავნის მტვერში დაურიან და გარბიან შანქანისაკენ, რათა შეუერთდნენ დანარჩენ ახალგაწვეულებს, ერთ ხანს ჩვენ ვუცქერით უპატრონოდ მრტოვებულ ინსტ-რუმენტებს, მერე კადრებში ახმინდება მოსტაკო-ვიჩის მარში, რომელიც ომის მუსიკალურ სიმბო-ლიკად იქცევა.

ქრონოლოგი
გიგლიოთიქა

ომის დამთავრების შემდეგ კადრებში ჩვენ ისევ ვხედავთ კოლმეურნეობის სახელზე ზრკეტრს. მესაქრავენი ვეღარ დაბრუნდნენ მშობლიურ სო-ფელში, მაგრამ მათი ადგილი მათმა უმცროსმა ძმებმა დაიკავეს.

ახლამის მერე შექმნილი განზოგადებული სა-ხეების პოეტოკა ერთი მიზნისკენა მიმართული — უჩვენოს ხალხის შეუდრეკელი სწრაფა სიცოც-ხლისა, სიკეთისა და საკუთარი თაობის ცხოვრების გაგრძელებისაკენ. ამ ამოცანის გადაწვეტაში მას დიდად დაეხმარა ოპერატორ თ. კალატონიშვილის კარგი, დახვეწილი ნამუშევარი.

როცა ევბებით უმინწენლოვანეს საკითხებს ახალ ქართულ ფილმში, არ შეიძლება უყურადღე-ბოდ დატოვოთ ერთი მოვლენა — თანამედროვე-კინემატოგრაფიის დიდი მსახიობის აღმოჩენა. ლა-პარაკია ბებიას როლის შემსრულებელ სესილია თაყაიშვილზე. ეს მხოლოდ კარგი მსახიობური ნა-მუშევარი და ხასიათის წარმატებით ასახვა როდია; ასე რომ ყოფილიყო, ამას აღმოჩენას არ ვუწოდებ-დით, ბებიას თაყაიშვილის პირველი როლი არ არის

კინოში, ესაა ხალხური გულის საოცრად მართალი და განზოგადებული ხახე. თაყაიშვილი მშვენივრად გრძობს კინოს სპეციფიკას, რომელშიაც მსახიო-ბის გარეგნული გამოხატელობა არ უხდა ვაც-დეს რეალური ვითარების გამომხატელობის ზღურბლს, ამიტომაც თაყაიშვილი ცდილობს ეძი-ოს ზგი ხახის შინაგან ხამყარში. ხ. თაყაიშვილის მუშაობა ბებიას როლზე ცალკე, დამოუკიდებელი სტატიის თემაა.

თენგივ ახლამე ეკუთვნის ისეთი რეჟისორების რიცხვს, რომელთა შემოქმედებას დიდის იმედითა და მღელვარებით ადევნებს თვალს ჩვენი ქვეყნის საკინემატოგრაფიო საზოგადოება. დღეს ჩვენ ხი-ხარულს გვანიჭებს ის ამბავი, რომ ჩვენმა თანამე-მამულემ ჩააბარა კიდევ ერთი კეთილსინდისიერად და ნიჭიერად შესრულებული ნამუშევარი, რომელ-შიაც გავაცნო თავისი ხალხი და თავისი სიყვარუ-ლი ადამიანებისადმი. ეს სახიარულო მოვლენაა არა მარტო ჩვენთვის, ეს სახიარულოა ყველასათ-ვის.

კორა წირთელი

კადრები ფილმიდან „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“

ფოტო მ. ანდრეშკისის

სიმონა სინიოკა კინოკაჟისოკაგის შესახებ

ინგლისური ჟურნალის „ფილმ ენდ ფილმინგ“-ის ფურცლებზე ცნობილი ფრანგი მსახიობი სიმონა სინიორე გვიამბობს თავის მუშაობაზე სხვადასხვა ქვეყნის სახელგანთქმულ რეჟისორებთან. აგრეთვე გვიზიარებს თავის აზრებსა და შთაბეჭდილებებს კინოხელოვნების შესახებ. ქვემოთ ვხედავთ რამ-დენიმე მათგანს.

„მე ძველი მოდის ფრანგი ქალი ვარ, — როცა როლს მთავანობენ, პირველ რიგში ვკითხულობ: რეჟი-სორი ვინ არის? ცხოვრებაში მხოლოდ ერთხელ მო-მინდა უცნობი რეჟისორის ფილმში გადაღება, და ისიც შემთხვევით: მე შემომთავაზეს ალისას როლი ფილმში „გზა მაღალი საზოგადოებისაკენ“. ჯონ ბრანის წიგნი, რა თქმა უნდა, თანამედროვე ლიტერატურის საუკეთესო ნაწარმოებია როდია, მაგრამ ამ ფილმში მსახიობისათ-ვის საინტერესო მასალა იყო. მაშინვე მოგაწერე ხელი კონტრაქტს, (სურათის დადგმა ივისრა პეტერ გლენ-ვილმა), მაგრამ მერე ისე მოხდა, რომ პროდიუსორებ-მა იგი კლიტონს გადასცეს. მე არ ვიცნობდი კლიტონ-ის ნამუშევრებს. ძალიან მუცუსრებოდა ისეთ რეჟისორ-თან მუშაობა, რომლის შესახებ არაფერი ვიცოდი, მაგ-რამ საჭმე ისე წარმართა, რომ სწორედ მასთან თანა-შემოქმედებამ დიდი კმაყოფილება მომიტანა.

პირიქითაც მომხდარა. თვალსაჩინო, ჩემთვის კარ-გად ნაცნობ შემოქმედთან მუშაობისას იმედი გამცრუე-ბია. მაგალითად, როცა ვმონაწილეობდი ლუსი ბიუნუ-ელის ფილმში „სიკვდილი ბაღში“. რა თქმა უნდა, ბი-უნუელი მთლად ცუდ ფილმს ვერ გააკეთებდა, მაგრამ ეს ფილმი მისთვის მაინც სუსტი იყო.

უნდა ითქვას, რომ ბიუნუელი ჯგუფში მუდამ თავ-ვის ნაცნობ და მეგობარ მსახიობებს იყვანს. როცა ფილმს აკეთებს, ერთობა კიდევ; ფილმზე მუშაობა მისთვის სი-ხარულია.

მას სულაც არა ჰგავს ანრი ჟორჟ კლუზო. ამ რეჟი-სორს მსახიობებთან მშვიდობიანი ცხოვრება არ შეუძ-ლია. ის ყოველთვის გაღიზიანებულია, ადვილად მოს-დის გული, ცხარობს, ყველა ირგვლივ მყოფს სასოწარკ-ვეთილებში აგდებს და თვითონაც მუდამ წუხს. თანაც მოითხოვს, რომ ყველამ გაიზიაროს მისი მწუხარება. ეს მეტად მომეჩვენებოდა. გარდა ამისა, კლუზოს დესპო-ტური ხასიათი აქვს. ის არასოდეს არავის არაფერს თხოვს — მხოლოდ უბრძანებს. აზრი არა აქვს უმტი-ცობთ, რომ თქვენ სხვაგვარად გინდოდათ გაგვეკეთებინ-ათ რაიმე, ის გიპასუხებთ: გააკეთეთ ისე, როგორც გე-უბნებით და სხვა ჩაიკმინდეთ.

კლუზო არ აფასებს მსახიობს.

სულ სხვაა ქაე ბეკერი და რენუარი. მათ აღტაცებას საზღვარი არა აქვს ხოლმე, თუ მსახიობმა წარმატებას მიაღწია. ქაე ბეკერს ძალიან ცუდი მსახიობისთვისაც კი შეუძლო ეთქვა — „ეს შესანიშნავია!“ და ამ ხერხით თხუთმეტჯერ მაინც გაამეორებინებდა ერთსა და იმავე სიტყვას. ამით სასურველ შედეგს აღწევდა. „ოქროს მუ-შარადღე“ ჩვენ ძალიან ხალისიანად ვმუშაობდით!

მსახიობი ნდობით უნდა სარგებლობდეს და გრძნობ-დეს, რომ იგი რეჟისორის აინტერესებს. მსახიობისათვის იმაზე უარესი არა არის რა, თუ გრძნობს, რომ რეჟი-სორს არ ესმის მისი.

არა ერთხელ გამიგონია, რომ ფრანგული კინო სულ უფრო ნაკლებ რეალისტური და ცხოვრებას მოწყვეტილი ხდება, რომ ალენ რენემ, მაგალითად „ხირომის“ შემ-დეგ გადაიღო „შარშან ზაფხულს მარიგნადში“ და შემდეგში კომრცული ფილმის დადგმასაც კი ამირებსო. მე არ მიყვარს ფილმი „შარშან ზაფხულს მარიგნად-ში“, იმიტომ, რომ მიყვარს ალენ რენე. მე მიყვარს ყველაფერი, რაც მანამდე გაუკეთებდა. მისი ფილმი არ მიმარჩნია ტექნიკის მიღწევად. უფრო მეტიც, ეს არის ის, რაც ჩემის აზრით, სჯობდა ამოღოთ თავისი სის-ტემიდან. მას მუდამ იტაცებდა მოგონებები. რენე არა-სოდეს არაფერს არ აკეთებს მხოლოდ იმისათვის, რომ ჭკვიანი გამოჩნდეს. სამწუხაროდ „მარიგნადი“ ისეთ მთაბეჭდილებას ასდენს, თითქოს გაკეთებული იმისათ-ვის, რომ გააკვიროს ადამიანები. დარწმუნებული ვარ, რომ რენე არ ხელმძღვანელობდა ამ მოტივით. მას სულ არ აწუხებდა ფილმის წარმატების ბედ და ძალიან უკმაყოფილო იყო რეკლამით, რომელსაც უწევდნენ.

მამ შარ არის კინოს საგანი? რას უმასურებთ კინე-მატორაფი? კინემატორაფი ეს ერთსა და იმავე დროს „ნიურნბერგის პროცესიაცაა“, „დიდი ილუზიებიც“ და „მისტერი დიდუ ქალაქს მიმგზავრება“, „ოქროს მუ-შარადი“ და „ჯავშნისანი პოტიომკინიც“. კინემატო-რაფიაში ყოველი თემისათვის მოიპოვება ადგილი. ზოგ-ჯერ მხიარული დროსტრეპაც უნდა იყოს. რატომაც არა? მე მხედველობაში არა მაქვს ვულგარული, დამალი გემოვნების დროსტრეპება. უბრალოდ, ლამაზი და მხი-არული.“

მე-ქვეყნის სურვილი

ადამიანის მოღვაწეობის ძირითად სფეროს არსებობს მშენებლობის ენერჯის წყაროს ძიება. თუ ძველ ხანებში იგი იყენებდა პირუტყვის ძალას, ან, უკეთეს შემთხვევაში, წყლის ვარდის ენერჯიას (მეტად პრიმიტიული წესით), თანამედროვე ცივილიზაციის ისტორია მჭიდროდ არის დაკავშირებული წიაღისეული სათბობის ძიებასთან. მართლაც, დღეისათვის, მიუხედავად ჰიდრო და ატომური ენერჯეტიკის ინტენსიური განვითარებისა, ენერჯის მსოფლიო მოხმარების 82 პროცენტს იძლევა ქვანახშირი, ნავთობი, გაზი და ტორფი. მაგრამ ენერჯის ხარჯის კანონზომიერების შესწავლის გზით მეცნიერებმა დაადგინეს, რომ წიაღისეული სათბობის მარაგი, რომელიც წარმოიშვა მილიონობით წლის წინათ და დღემდე შენარჩუნებული იქნა გეოლოგიური შემთხვევითობის წყალობით, შეიძლება დაიხარჯოს სულ რაღაც ასობდე წლის განმავლობაში. და თუმცა ატომის საუკუნე დაიწყო, ჩვენ ჯერ მაინც შორს ვართ ატომური ენერჯის ფართო გამოყენებისაგან სახალხო მეურნეობაში. ყოველივე ამან განაპირობა ის, რომ ამჟამად ისმება საკითხი მრეწველობის, სოფლის მეურნეობისა და საყოფაცხოვრებო საჭიროებისათვის ენერჯის ახალი წყაროების, კერძოდ, მზის ენერჯის გამოყენების შესახებ.

მზის სხივების ენერჯის გარდაქმნა ენერჯის სხვა სახეობად მისი პრაქტიკული გამოყენების მიზნით წარმოადგენს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პრობლემას, რომლისადმი კაცობრიობა აღრიდებულ იქნა ინტერესს. საკმარისია გავისხენოთ მზის სხივებით მომუშავე შედარებით და მომდერალი ქანდაკებები უძველესი ცივილიზაციის ქვეყნებში. მზის ენერჯის პრაქტიკულ გამოყენებაზე მუშაობდნენ შუა საუკუნეებშიც. ახალ პერიოდშიც მიმდინარეობს ინტენსიური მოღვაწეობა სამრეწველო დანიშნულების მზის დანადგარების შექმნისათვის. ამ დარგში შესანიშნავი შრომები აქვთ გენიალური მეცნიერებს ნიუტონსა და ლომონოსოვს. 1878 წელს საერთა-

შორისო გამოფენაზე პარიზში მზის ენერჯიზე მომუშავე მანქანაზე იბეჭდებოდა გაზეთი „მზე“. მანქანის წარმადობა საათში 500 ეგზეგმლარს უდრიდა. მაგრამ იმ დროს მზის ენერჯის პრაქტიკულმა გამოყენებამ ფართო გაქანება ვერ პოვა ტექნიკის ჩამორჩენილობის გამო.

სულ სხვა მდგომარეობაა დღეს. უახლესმა ტექნიკამ, ავტომატიკამ და სპეციალიზირებული მასალების გამოყენებამ შექმნა იმის პერსპექტივა, რომ მზის აპარატების ტექნიკური აღჭურვილობა და ეკონომიური მაჩვენებლები თანამედროვე ენერჯეტიკული დანადგარების დონემდე ავიყვანოთ. მზის ენერჯია შეიძლება გამოყენებულ იქნას ნებისმიერი მასშტაბით ნებისმიერი მიზნისათვის, უშუალოდ ან მისი სხვა სახის ენერჯიად გარდაქმნის შემდეგ. ამ პრობლემის გადაწყვეტა ნიშნავს ენერჯის მუდმივ, დაუშრეტელი წყაროს შექმნას, რომელიც თავისი სიმძლავრით ათეულ ათასჯერ აღემატება დღევანდელ მოთხოვნილებებს. დედამიწის ზედაპირი მართკ 10 დღის განმავლობაში მზიდან იღებს იმდენ ენერჯიას, რამდენსაც მოგვემდგა ორგანული სათბობის დღემდე ცნობილი მსოფლიო მარაგის დაწვა. ამით აიხსნება ის დიდი ყურადღება, რომელსაც ამ პრობლემისადმი დღეს იჩენენ მეცნიერთა ძალები მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში.

როგორია მზის ენერჯის გამოყენების პრაქტიკული გზები? რა პრინციპზე მუშაობენ მზის დანადგარები? ჯერ ერთი, არსებობს რამდენიმე პრინციპი, იმის მიხედვით, თუ რა დანიშნულებისაა მზის აპარატი. ცნობილია, რომ მზის ენერჯია შედარებით დაბალი კონცენტრირებისაა, ვიდრე, ვთქვათ, ორგანული სათბობი, ან, მით უმეტეს, ატომური ენერჯია. მაგალითად, საქართველოში მზიან დღეს ერთ კვადრატულ მეტრზე საათში 700-800 კილოკალორია სითბო მოდის. თუ მზის დანადგარი გათვალისწინებულია საყოფაცხოვრებო საჭიროებებისათვის (ცხელი წყლის მიღება, შენობების გათბობა-გაგრილება და სხვა), ამ შემთხვევაში დანადგარში მოხ-

დება მზის სხივების შთანთქმა შავ ზედაპირზე და მისი გარდაქმნა სითბოდ.

უფრო მაღალი პოტენციალის ენერჯის მისაღებად საჭიროა მზის სხივების კონცენტრირება მისი სფეროთი ინტენსიურობის გაზრდის მიზნით. ეს ხდება ამრეკლავი ზედაპირების ან ლინზების მეშვეობით. ამ შემთხვევაში სრულიად საკმარისია საშუალო სიზუსტის, მჭიდრობით იაფი და დასამზადებლად იოლი ამრეკლავი საშუალებები.

თუ გვჭირდება მაღალი ტემპერატურის მიღება, მაშინ აუცილებელი ხდება ზუსტი ოპტიკური საშუალებების გამოყენება, რომლებიც მოახდენენ მზის სხივების კიდევ უფრო მაღალ კონცენტრირებას. ამ პრინციპზე მომუშავე მზის ლუმენები იმდენივეა 3000-4000 გრადუს ცელსიუსით და გამოიყენებიან სპეციალური ძიელდობადი მასალების მისაღებად. მაღალტემპერატურაიანი კვლევებისა და სხვა სპეციალური დანიშნულებისათვის. ცნობილია, რომ უკანასკნელ წლებში ამერიკის შეერთებულ შტატებში მზის მაღალტემპერატურაიანი ლუმენების მთელი სერია ააგეს სამხედრო ორგანიზაციებმა, რომლებიც მუშაობენ სამართავ რაკეტებზე და იკვლევენ დიდი სიმჭიდროვის მქონე გამოსხივების შემოქმედების მასალებსა და ცოცხალ ორგანიზმებზე. მზის მაღალტემპერატურაიანი ლუმენი შეუცვლელია იქ, სადაც საჭიროა ამ მასალების ტემპერატურისადმი გამძლეობის შემოწმება.

უკანასკნელ წლებში ფიზიკოსებმა გვიჩვენეს ზოგიერთი ნახევარგამტარი მასალების თვისებათა პრაქტიკული გამოყენების გზები სხივური და თბური ენერჯის ელექტროენერჯიად გარდაქმნისათვის. ამის შედეგად შეიქმნა მართკი კონსტრუქციის თერმო და ფოტოელემენტები, რომლებიც მზის სხივურ ენერჯიას უშუალოდ გარდაქმნიან ელექტროენერჯად. ეს მეტისმეტად პერსპექტიული მიმართულება პარტიის პროგრამაში საბჭოთა მეცნიერების წინაშე დასმულ ერთ-ერთ მთავარ პრობლემათა შორის დგას.

ძალზე მიმზიდველია მზის ენერჯის გარდაქმნის ფოტოქიმიური ხერხი. ამ შემთხვევაში სხივური ენერჯია, რომელიც იხარჯება ქიმიური რეაქციების განხორციელების დროს, შეიძლება გამოყენებულ იქნას თბური ენერჯის ან ელექტროენერჯის სახით. ეს მზის ენერჯის აკუმულაციის ერთ-ერთი საუკეთესო საშუალებაა. იგი საგრძნობლად უზენბელყოფს ენერჯის ამ წყაროს სერიოზულ ნაკლს — მის არათანაბრობას. ფოტოქიმიური პროცესის მაგალითად შეიძლება მოყვანილი იქნას აგრეთვე ბუნებრივი ფოტოსინთეზი — სხივური ენერჯის გარდაქმნა მცენარეული ნივთიერების ქიმიურ ენერჯიად.

ამრიგად, მზის სხივური ენერჯია წარმატებით შეიძლება გარდაქმნას თბურ, მექანიკურ, ელექტრულ, ქიმიურ ენერჯიებად და შემდგომ გამოყენებულ იქნას სახალხო მეურნეობაში. საბჭოთა და სასოფლკარეული მეცნიერების, ინჟინრების, გამოგონებლების მიერ შექმნილია მზის ბევრი დანადგარი — უბრალო წყალგამთბობებიდან ურთულეს მაღალტემპერატურაიანი ლუმენებამდე. ზოგიერთი მათგანი რენტაბელურია უკვე დღეს და მათ პრაქტიკული გამოყენება პოვებს.

თუ მზის ენერჯიას შეუძლია კარგი სამსახური გაუწიოს ადამიანს, აქ, ჩვენს პლანეტაზე, ჭეშმარიტად გრანდიოზულია მისი გამოყენების პერსპექტივა კოსმოსში. ის გვიანტური სახალხო-სამეურნეო ამოცანებია, რომლებიც დღეს კაცობრიობის წინაშე დგას, შედარებით

სკკპსსკ

გვიბენი სსსს
ქვეყნის სსსს

ზვიგენი საოცრად გამძლე თევზია. თავმოკვეთილი ზვიგენი რამდენიმე საათი იწარჩუნებს სიცოცხლისუნარიანობას. როგორც საბჭოთა ზოოლოგი კრეპსი ვადმოგვეცემს, მუცელ-გაზატარული ზვიგენი კარგა ხანს განაგრძობს ცურვას და თან მადიანად შეიძლება საკუთარ ცხიშს. ზვიგენი იზვიათად ერჩის მყვირთავებს, წყლის ზედაპირზე კი მეტად გაბედული და დაუნდობელია. მრავალი შემთხვევა ყოფილა, როცა იგი მოულოდნელად დასხმია თავს წყალზე გაწოლილ ადამიანს და ელვის სისწრაფით მოუკვნიტა ფეხი.

გამძლეობასთან ერთად, ზვიგენს ზღაპრული მადაც ახასიათებს. შიმშილის დროს იგი მზად არის საკუთარ შთამომავლობას დაერიოს და დაუნდობლად გაავლოს მუსრი. დორმუცელა ზვიგენი არავითარ სპემელს არ ერადება, ყველაფერს სიამოვნებით ყლაპავს. მის კუჭში ხშირად უნახავთ ყავისა და კაკაოს ჭილვები, საფოსტო ამანათები, თევზის კონსერვები, სათვალეები, ქვებები, მაჯისა და ჯიბის საათები, ტანსაცმელი, ლურსმნები... მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ ზვიგენებმა კიდევ უფრო გაამდიდრეს

თავიანთი „მეიწუ“. მათ კუჭში აღმოჩნდა რევოლვერები, წყალქვეშა გემების ნაშხარეები, ვაზნები, ხელუხუშები... ომის დროს ზვიგენის კუჭში იპოვეს ქაღალდის ნაგლეჯი, რომელზეც საიდუმლო შეფრის ამოსახსნელი გახალღები იყო დაბეჭდილი, ამ ნაპოვნმა დიდი დახმარება გაუწია ამერიკელებს წყნარი ოკეანის აუზში მოქმედების დროს. რამდენიმე ხნის წინათ წყნარ ოკეანეში დაიჭირეს უზარმაზარი ზვიგენი, რომლის კუჭში გაქვავებულ სილაში ჩაფლული ძვირეუბური ბოთლი

ახალი ხელი?

ახლო მომავალში გადასაწყვეტი იქნება კოსმოსის მას-შტაბით. ამისათვის საჭირო იქნება ენერჯის უდიდესი რაოდენობა, რომელსაც ვერ მოგვცემს ენერჯის ვერც ერთი აქამდე ცნობილი წყარო, გარდა მზისა. მზე ხომ ჯერჯერობით ერთადერთი ცნობილი „ადგილობრივი სათბობია“ კოსმოსში.

უკვე ამჟამად, კოსმოსის ათვისების ადრეულ ხანაში, მზის აპარატები დიდმნიშვნელოვან როლს ასრულებენ კოსმიურ სომალდებზე. დედამიწის საბჭოთა და ამერიკული ხელოვნური თანამგზავრები და კოსმიური სომალდები აღჭურვილნი არიან მზის თერმო და ფოტოელემენტებით, რომლებიც ელექტროენერჯით კვებავენ სომალდის აპარატურას. საგულისხმოა ის ფაქტი, რომ სწორედ მზის ბატარეებმა უმტყუნა ამერიკელებს (ატმოსფეროში მათ მიერ ჩატარებული ატომური აფეთქების დროს შექმნილი რადიაციის სარტყლის მიუხეზით) კოსმიურ სომალდზე „რეიჯერ-5“, რომელიც 1962 წლის 18 ოქტომბერს წარმატებულად იქნა გაშვებული მთავარის შემოსაფრენად და მასზე კონტინენტის დასაშვებად.

საბჭოთა მეცნიერების თაოსნობით ამჟამად იქმნება მეტად პერსპექტიული დარგი ბიოლოგიაში — ბიოლოგიური ფოტოენერჯეტიკა, რომელიც მთლიანად ემყარება მზის ენერჯის გავლენას ცოცხალი ორგანიზმების ცხოველმობეზე. მხოლოდ ამ გზით შეიძლება კოსმონავტიკის ნორმალური ცხოვრების უზრუნველყოფა მათი ხანგრძლივი ფრენის დროს. შორეული პლანეტების ათვისება, საიდანაც ადამიანები მხოლოდ რამდენიმე წლის შემდეგ შეძლებენ დედამიწაზე დაბრუნებას, შეუძლებელია „სახლიდან“ წადებული საგზლით. საჭირო გახდება ათობით ტონა პაერი, წყალი, საკვები. ერთადერთ გამოსავალს მეცნიერები პოულობენ იმაში, რომ საკლანტათორის სომალდებზე შეიქმნას დედამიწაზე არსებული სიტუაციის იმიტაცია, შეიქმნას პატარა მიწიერი სამყარო ბუნებისათვის დამახასიათებელი შეუწყვეტელი ბიოლოგიური ციკლით. ეს ციკლი ხელოვნურად იქნება დაჩქარებული და ამ პროცესს მზის აპარატები უზრუნველყოფენ.

ჩვენი თაობა ბედნიერი თაობაა. ოგი მოწევა მეცნიერების ახალი, უადრესად საინტერესო დარგების შექმნის. ამჟამად ისახება კიდევ ერთი ახალი დარგი — კოსმოსის ენერჯეტიკა, სადაც მთავარი როლი მზის ენერჯიამ უნდა შეასრულოს.

დიდი ფრანგი მეცნიერი ფრედერიკ ჟოლიო-კიური ამბობდა, რომ მზის ენერჯის გამოყენება წარმოადგენს უფრო მნიშვნელოვან ამოცანას, ვიდრე ატომის ენერჯის გამოყენება. ცხადია, ეს არ ნიშნავს ამ ორი დარგის დაპირისპირებას, მაგრამ არ შეიძლება არ აღინიშნოს მზის ენერჯის უადრესად პუმანური მიზანი — ადამიანთა სულ უფრო მზარდი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება აქ, ჩვენს პლანეტაზე, და უსასრულო კოსმიური სივრცეების დაპყრობა, რაც აგრეთვე ემსახურება კაცობრიობის კეთილდღეობას.

რ. ხუნწარია,
ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი.

იპოვეს. ბოთლში 1948 წლით დათარიღებული ანდერძი აღმოჩნდა. ეს ანდერძი ერთ-ერთი დადუბული ამერიკული ხომალდის კაპიტანს გაუგზავნია თავისი მიუღიისათვის. ანდერძი დიდი დაგვიანებით, მაგრამ მაინც გადაეცა დადუბული კაპიტანს მეშვიდრეებს. ზვიგენის კუჭში აღმოჩენილი ანდერძი მდიდარმა კოლექციონარმა შეიძინა, რომელმაც დიდი თანხა გადაუხადა მის მფლობელებს.

ასეთი შემთხვევა ერთადერთი გამოწკლისი როდია, ზვიგენის კუჭში ხშირად პოულობენ ბოთლებში ჩადებული ბარათებს, რომლებიც მეტად საინტერესო ამბების მაცნე ხდებიან.

მეტხარამეტ საუკუნის დამდეგს ინ-

გლისური სამხედრო გემის ოკიპანმა ზვიგენის მუცლიდან ამოიღო კოლოფში ჩაკეტილი საბუთები. ამ საბუთებიდან ცხადი გახდა, რომ იაპონიის უმდიდრესი ვაჭარი მაკაკორიკი ცნობილი მეკობრის კაპიტან გრეტიმის ერთ-ერთი ხელშეწყობი და თანამონაწილე იყო. პატავციმული ვაჭარი მაკაკორიკი იაპიკელმა ხელისუფლებმა სახრბოელაზე ააბრძანეს.

ზვიგენებზე ნადირობა არა მარტო საინტერესო და სახალისოა, მას სამრეწველო მნიშვნელობაც აქვს. ზვიგენისაგან მზადდება ტექნიკური ცხიმი, ვიტამინიზირებული კომპონენტი და სხვა ძვირფასი პროდუქტები.

ციალა ნიკურაძე

თბილისში მცხოვრები დაუფიტრებლად გიპასუხებთ: 31 დეკემბრის დამის 12 საათზე, მოსკოვში კი ერთი საათით გვიან. ეს სწორია, მაგრამ განა ყველგან პირველ იანვარს იწყება ახალი წელი? მსოფლიოში დამდენიმე ათეული კალენდარია, სხვადასხვანაირად ხდება წელთაღრიცხვა და, ცხადია, ახალ წელსაც სხვადასხვანაირად და სხვადასხვა დროს ეგვიბებია.

განვითარების დაბალ დონეზე მყოფმა ხალხებმა საერთოდ არ იცოდნენ ახალი

წელი, მით უმეტეს, მათ არავითარი წელთაღრიცხვა არ გააჩნდათ.

ცნობილი რუსი მეცნიერი მიკლუსო-მაკლავი, რომელმაც დიდი ხანი დაპყრო კუნძულ ახალი გვირის კაციკამია ტომებთან, მოგვითხრობს, რომ ადგილობრივი მცხოვრებლებისათვის ყოველი ახალი წელთაღრიცხვა იწყება მუსონური წვიმების დასაწყისიდან, ე. ი. გაზაფხულზე, თუმცა, როგორც ცნობილია, მუსონების მოსვლას რაიმე გარკვეული თარიღი არ გააჩნია.

ძველი ეგვიპტელების ყოველი ახალი წელიწადი დაკავშირებული იყო ვარსკვლავ სირიუსის გამოჩენასთან გაზაფხულზე, როდესაც იწყებოდა ნილოსის აღიდება. ამ დროს ხალხი გამოფინებოდა ველ-მინდვრებზე, მისარულობდა და ერთმანეთს ულოცავდა ახალ წელს — ნილოსის აღიდების დასაწყისს.

თუ თქვენ ინდოელს შეეკითხებით, როდეს ხვდები ახალ წელს, იგი შეეკითხვით მოგმართათ „რომელ ახალ წელს გულისხმობთ?“ თურმე ნუ იტყვი, ინდოეთში რამდენიმე ოფიციალური სამოქალაქო და კიდევ უფრო მეტი არაოფიციალური რელიგიური კალენდარი არსებობს. ამიტომ სხვადასხვა კალენდრის მიხედვით ახალი წელიც სხვადასხვა დროს იწყება. მაგალითად, მზე-მთვარის კალენდარით ახალი წელი იწყება ხან 21 მარტს, ხან 21 სექტემბერს, ხან 12-13 აპრილს, ხან — 13-14 ოქტომბერს; „ჟიკრამ სამკატის“ კალენდარის მიხედვით კი — 14 აპრილს.

ზოგი ხალხი ახალი წლის დღესასწაულს ბუნების რომელიმე მოვლენას ან მისავლის ალებს პერიოდს უკავშირებს. ჩინეთსა და ჩრდილოეთ ვიეტნამში 17 თებერვალს იწყება „გაზაფხულის დღესასწაული“, სამხრეთ ვიეტნამში კი ახალი წელი ბრინჯის თესვის შემდეგ იწყება.

ინგლისში ახალ წელს ისე არ ხვდებიან, როგორც ჩვენში. იქ ახალი წელი ორ დღეს — 1 და 2 იანვარს გრძელდება, პოლონეთში კი სახალწლო დღესასწაული 10-12 დღეს მიმდინარეობს. ბირთაში ახალი წელი ყველაზე ცხელ პერიოდს ემთხვევა და ამ დღეებში იწყება ე. წ. „წყლის დღესასწაული“. დღესასწაულის დროს გამოყენებულია წყლის შესხმა-გაწუწის ყველა საშუალება. მხოლოდ ბერებისა და ფოსტალიონების გაწუწვა არ შეიძლება. ძველ რუსეთში ახალ წელს 1 სექტემ-

ბერს ეგვიბებოდნენ, ხოლო პეტრე I ბრძანებით, 1699 წლის 31 დეკემბრიდან შემოღებული იქნა გრიგორიანული კალენდარი წლის 1 იანვრიდან აღრიცხვით.

ბიზანტიის იმპერიაში ახალი წელი 1 მარტიდან იწყებოდა, ძველ რომში კი 22 მარტს — გაზაფხულის ბუნიობის დროს. ამ დღეს რომში, წმინდა პეტრეს ტაძარში იკრიბებოდნენ ქურუმები. მათი აზრით, ღმერთი ატისი, ეგვიპტელთა ოსირისის მსგავსად, ყოველწლიურად კვდებოდა, მარტში კი მკვდრეთით აღსდგებოდა. ამიტომ იყო, რომ ძველ რომში წელიწადი მარტით იწყებოდა და ათი თვისაგან შედგებოდა. შემდეგ რომაელებმა წელიწადს ორი თვე — იანვარი და თებერვალი დაუმატეს და მარტის წინ დააყენეს. ახალი წლის აღნიშვნაც იანვრიდან დაიწყო, რადგანაც ამ თვეში ხდებოდა რომის სახელმწიფო მოსვლების მიერ თანამდებობათა დაკავება. შემთხვევითი არ არის, რომ პირველ თვეს რომაელებმა იანვარი უწოდეს — ორსასოფანი ღმერთის იანუსის სახელი. ლათინურად იანუს ნიშნავს ყოველივეს დასაწყისსა და დასასრულს. ამიტომ წლის დასაწყისს თვეს იანუარი — იანვარი შეარქვეს.

ძველ საქართველოში ახალი წელი

სექტემბრიდან იწყებოდა და სექტემბრის თვეს ახალწლითა ეწოდებოდა.

მუსულმანური კალენდარის პიკრა-მამასას მიხედვით ახალი წელი — ნოვრუზი გაზაფხულის ბუნიობას, 21-22 მარტს ემთხვევა.

ამჟამად ხალხთა შორის პოლიტიკური, ეკონომიური და კულტურული ურთიერთობის განვითარებას, მათმა დაასლოვებამ მწვავედ დააყენა ერთობის მსოფლიო კალენდარის შექმნის საკითხი.

ჯერ კიდევ 1922 წელს ერთა ლიგაში შეიქმნა „კალენდრის რეფორმის საერთაშორისო კომიტეტი“, რომელმაც ახალი კალენდარის 200 პროექტი განიხილა. მოწინებელი იქნა ახალი ინდური კალენდარი, რომლის შემოღება 1939 წელს უნდოდათ, მაგრამ მეორე მსოფლიო ომმა ამ რეფორმას ხელი შეუშალა.

1953 და 1955 წლებში გენერალურმა ასამბლეამ დაადგინა, რომ ახალი კალენდარი შემოღებულიყო 1956 წლის 1 იანვრიდან, მაგრამ ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობამ „რელიგიური მოსაზრებების“ გამო თავი შეიკავა ახალი კალენდარის მიღებაზე. არც 1961 წელს მოხერხდა მისი შემოღება, ამიტომ ახალი მსოფლიო კალენდარის შემოღება განზრახულია 1967 წლის 1 იანვრიდან (1967 წლის 1 იანვარი კვირაა და თანხვდება ახალ წელიწადს).

ახალი მსოფლიო კალენდარის მიხედვით წელიწადი იყოფა ოთხ კვარტალად, თვითელში 9 1 დღით ანუ 13 კვირით. ყოველი კვარტალი იწყება კვირით და მთავრდება შაბათით. მასაჟამდე, ყოველი ახალი წელი კვირადღე იქნება, ყოველ წელიწადს კვირის დღეები ერთსა და იმავე რიგებს დაემთხვევა. წელიწადში იქნება 364 დღე, მე-365 დღე ჩასმული იქნება 31 დეკემბერსა და 1 იანვარს შორის და აღინიშნება როგორც ახალი წელი და ხალხთა თანამგობრობის დღე. ნაკიანი წლის დღე ჩაისმება II და III კვარტალებს შორის და იქნება ურიცხვო დასვენების დღე.

ბ. ზარინა.

საბჭოთა კავშირის
კომპოზიციური
ბიბლიოთეკა

თამაში დამთავრდა, დე ბრიტომ გასასდელში წამოყვანა. იქ ერთი ამბავი ჰქონდათ გამარჯვებისაგან გახარებულ ბიჭებს. მე გუნდის მწვრთნელ ლულასთან წარმადგინეს. მან ღიმილით მკითხა:

- მამ, ეს შენა ხარ, პელებე?
- დიას, სენიორ! — მივუხმე მე.

შემდეგ ვასკონსელოსი გამაცნეს. იგი იმ დროს ცნობილი ფეხბურთელი იყო. მერე მე მას დავემგობრდი. ვასკონსელოსი არა მარტო კარგი ფეხბურთელი, შესანიშნავი ადამიანიც აღმოჩნდა.

მიმოხილვა „სორის“

ჩამოსვლის მესამე დღეს წვრთნაზე გავიდი. თავს საოცრად ვულად ვგრძობდი: მამა ბაურში დაბრუნდა, ვალდემარმა ქალაქისკენ გასწია. გვდილობდი თავი გამეხსნევივინა. ამოდ. როცა „სანტოსის“ ფორმას ვიცვამდი, მუხლები მიკანკალებდა. ფეხბურთელები მითვალთვალებდნენ და რაღაც საშინელი სირცხვილის გრძობა მწვავდა. ძალზე მრცხველთა ჩემი გამხდარი ტანისა — მაშინ მე მხოლოდ 60 კილოს ვიწონიდი.

მოედანზე უკანასკნელი გამოვდი, მწვრთნელ ჩემი ადგილი დაგიკავე და ველოდი მწვრთნელის ბრძანებას.

საკმაო ხანს ვივარჯიშეთ. ლულამ ჯგუფებად გაგვყო და ბურთის თამაში დაგიწყეთ.

ფორმიგამ მეგობრულად წამჩურჩულა:

- აბა, ყოჩაღად, ბიჭიკო!

ვილაცამ, ჩემს უკან რომ მორბოდა, შენიშნა:

- მას უკვე აქვს სახელი!

ბევრჯერ ითქვა და დაიწერა, რომ მე წვრთნის პირველივე წუთებში ვბრწყინავდი. ეს მთლად ასე როდია. პირველად ვერც ერთი გოლის გატანა ვერ შევძელი — „კობრებს“ შორის ყოფნა მანერველებდა. სიმხნევე მალე დამიბრუნდა. გადაცემები უფრო და უფრო ზუსტი გამოდიოდა, კომბინაციებისაც კარგად ვაბოლოვებდი.

წვრთნა დამთავრდა. ლულამ განზე გამიხსო და მითხრა:

- ყოჩაღ, ძალიან მომეწონე, ბიჭიკო!

მე დავიბენი. ვერაფერი ვუპასუხე. მან დაუმატა:

- შენ მხოლოდ წინაში მომატება გინდა, მაშინ პირველი კლასის გუნდში ითამაშებ. ახლა კი, პაიდა, შხაბი მიიღე და დიასენე, კიდევ ვილაპარაკებთ.

გასასდელში პეპე შემოვიდა და შემომამხა:

- ყოჩაღ, პელებე!

ესა თქვა და ურუბატოსკენ მიმავდა, ურუბატო კუთხეში იდგა და თავისთვის ლაცას ღიღინებდა.

- იცნობ იმას?

- აბა რა. ეს ხომ ურუბატოა, — მივუხმე მე.

- სწორია. ახლა თუ იცი, რა თქვა მან?

მე თავი გავიქნიე. პეპემ გამიღიმა და მითხრა:

- შენ უკვე ბევრს მიეცი სალაპარაკო, რომ შენგან დიდი ფეხბურთელი დადგება. ზიტომ, დორვალმა, პაგომ და დელ ვაჩომ დაადასტურეს ეს სიტყვები. მე თავს ბედნიერად ვგრძობდი, ნამდვილ მეგობრებში მოვსვდი. როცა სან პაულუსში მისტურებიდნენ, ყველანი მეუბნებოდნენ:

- შენ რა, „კობრებთან“ უნდა ივარჯიშო? ნახავ, ბოიკოტს გამოცხადებენ და გზას არ მოგცემენ. ყველა დიდი გუნდი ინტრიგანების ბანდაა და მეტი არაფერი! სულ რამდენიმე დღეც და ამ სიტყვების უსაფუძვლობაში დავფრმუნდი. მე „სანტოსში“ თბილად მიმიღეს და ხელშეკრულებაც დამიდეს.

წვრთნას კვლავინდებურად პროფესიონალებთან განავარძობდი, თამაშით კი ჭაბუკთა გუნდში ვთამაშობდი. შემდეგ მოყვარულთა გუნდში გადამიყვანეს. ამ გუნდებში სწორედ ის „პატარა ბიჭი“ ვიყავი, მთელ თამაშს რომ ტონს აძლევდა. პირველმა გამოსვლამ მოზრდილთა გუნდში მომიწია. „ვასკო და გამას“ წინააღმდეგ შეხვედრა ჩვენი გამარჯვებით დამთავრდა. მე სამი გოლი გავიტანე. საბოლოოდ ჩვენი ქალაქის ჩემპიონობა მოვიპოვეთ. ეს გახლდათ 1956 წელს.

ერთ დღეს, „კობრების“ წვრთნაზე ლულამ გადაწყვიტა ჩემი თავდასხმაში დაყენება. მე ხელად ავეყვი ტემპს და დავამტკიცე, რომ სწორედ წინ თამაში მუხრებოდა. ამის შემდეგ ლულას უკან არასოდეს აღარ ვუთამაშებია. მე ყოველთვის შეტევას ვუდევდი სათავეში. მოწინააღმდეგის საჯარიმო მოედანზე ხან სად ამოგყოფდი თავს და ხან სად.

„სანტოსი“ იმ დროს უკვე მომწიფებული გუნდი იყო. პროფესიონალების ძირითადი შემადგენლობა ასე გამოიყურებოდა: მანვა, ხელკით და აივანი; რამირო, ფორმიგა და ზიტო; ტიტე, ჟარიო (ან ალივარო), პაგო, ვასკონსელოსი (ან დელ ვაჩო), პეპე (ან ტიტე); ალფრატინიო (რომელსაც ხანდახან მარჯვენა ფრთაზე ტიტე ცვლიდა).

ვასკონსელოსი და დელ ვაჩო ძალიან ჭკვიანურად თამაშობდნენ, აყვავების პერიოდში იმყოფებოდნენ. მე, რა თქმა უნდა, ვიცოდი, რომ ასეთ გუნდში უცებ ვერ დავიკავებდი სახარბილო ადგილს. მაგრამ, როცა სათამაშოდ კუბატანში ჩავდივით, ლულამ შერეული გუნდის გამოყვანა გადაწყვიტა. შეხვედრა ამხანაგური უნდა ყოფილიყო და მოწინააღმდეგეც არ იყო ისე ძლიერი. ასე გამოვედი პირველად პროფესიონალებში. მასსოვს, ჩემთან ერთად თავდასხმაში თამაშობდნენ დორვალი, ფიოტი, ზინიო და რამუნდინიო. მსაჯის საფინალო სასტენისას ანგარიში — 6:1 — ჩვენს სასარგებლოდ. აქედან 4 გოლის ავტორი მე გახლდით. შეხვედრის დასასრულს გავიგონე დიდი ხნის ნანატრი სიტყვები: პელებე, შენ „კობრა“ ხდები.

შტატის პირველობაზე გამართულ მატჩში „სან პაულუს“ წინააღმდეგ, ვასკონსელოს ფენი დაუშავდა. „სან პაულუს“ გადაწყვეტილი ჰქონდა, რადაც არ უნდა დაჯდო-

მ. კ. ე. მ.

მოლა, „სანტოსი“ საკუთარ მოედანზე დაემარცხებინა. სტადიონი გაიჭედა. გულშემოხატულად უმრავლესობა ჩვენს გუნდს თანაუგრძობდა. მე უბრალო „ტორსედორესავით“ ვიჯექი ტრიბუნაზე.

სან-პაულუსელები მართლაც კარგად თამაშობდნენ. ყველა ჩანაფიქრი გამოსდიოდათ. ჩვენმა გუნდმა ვერ იქნა და ვერ ააწყო თამაში. სანტოსელები განსაკუთრებით მაშინ დაიბნენ, როცა პირველი ბურთი გაეხვია ჩვენი კარის ბადეში. არც მასსოვს, მგონი 1:3-ზე ვაგებდით. ვასკონსელოსს ბედმა უმუხთლა. მან ბურთი პეპეს გაუჭრა, თვითონ „სან პაულუს“ საჯარიმო მოედანზე შეიჭრა, ბურთი თვითონვე მიიღო და უნდოდა პირდაპირ კარში დაერტყა. ამ მომენტში წამოვიწია მათო, დაეჯახნენ ერთმანეთს და ორივენი წაიქცნენ. მათო ვასკონსელოსს მძიმედ დაეცა ფეხზე. ვასკონსელოსი ვედარც წამოდგა. ტკივილისაგან იკლანებოდა. შემფოთებული ფეხბურთელები მეგობარს შემოეხვივნენ. მაგრამ მასურებლები ერთმა ისიც კი დაიყვირა: „პეი, გაგებთ, თავს ნუ იკატუნებთ.“

მე ხომ ვიცოდი, ის თავს არ იკატუნებდა. ვასკონსელოსი მოედნიდან საკაცით გაიტანეს. „სანტოსი“ იძულებული გახდა 10 კაცით განეგრძო თამაში. „სან პაულუს“ უპირატესობა ბოლომდე შეინარჩუნა.

გასასდელში შევიდი. ლაპარაკობდნენ, ვასკონსელოსმა ფენი მოიტეხაო. მართალი გამოდგა. ვასკონსელოსი საავადმყოფოში წაიყვანეს.

მაშინ პირველად ვიგრძენი, თუ რა ბეჭეზე კიღია ფეხბურთელის ცხოვრება. ვასკონსელოსი — ბრაზილიური ფეხბურთის საუკეთესო წარმომადგენელი — „ტორსედორესების“ კერაბი იყო. გულშემოხატებები დიდხანს ლაპარაკობდნენ ამ უბედური შემთხვევის გამო.

ვასკონსელოსი საავადმყოფოში მიტყავდათ. იგი გამუდმებით იმეორებდა: არა უშავს, ორ თვეში მოვდნის დაგებრუნდებიო. რამდენიმე თვის შემდეგ მართლაც დაუბრუნდა მწვანე მინდორს, მაგრამ არა ის წინანდელი ვასკო... ბურთს წინანდებურად ვედარ იმორჩილებდა. ვერ იქნა და ვედარ ჩადგა ექსტრა-ფეხბურთელების რიგში.

ამ ამბავმა თვალის ამხილა. ცხადად დამანახა დიდი საფრთხე, რომელიც ყოველ წუთში კვალდაკვალ დასდევს ფეხბურთელს.

(გაგრძელება. იხ. ურნ. „დროსა“ №№ 11, 12, 1962 წ.)

წერს თანამედროვე მწერლები... გარდა ჩვეულებრივი ვარჯიშისა, მწერლები კარგა ხანს მამულებს დასვენებენ...

გუნდი, რომლის წინააღმდეგ ბრძოლაშიც მე მივიღე პირველი ოფიციალური ნათლობა... სტალინის „აიკი“ გახლდათ...

— ვითომ შედეგები ასე კარგად თამაშობენ? — ვკითხე პეპეს, როცა სტუმრები მოუდარეს ჩვენს მოპირდაპირე მხარეზე გამწვანდნენ...

სტალინს გვიან მოწონებდა ტურნირში მივიღე მონაწილეობა... „სანტოსის“ და „ვასის“ და გამას... რჩეული მოთამაშეებისაგან შემდგარ გუნდში მოვხვდი...

თქვენს წესს მიღწეულმა, პირველად ჩავიცი ბრაზილიის ნაკრების ფორმა და როცა თანის გათამაშებაზე არგენტინის ნაკრების წინააღმდეგ გამოვედი...

...ერთხელ ბაურუში მშობლებთან ვისვენებდით რადიოში სპორტულ გადაცემას მოგვარი ყური...

იმ წუთში მინდოდა შეგმხატვარიყავ, მეყვირა, ერთი სიტყვით, აღარ ვიცოდი, როგორ და რით გამოვხატა უსაზღვრო სიხარული...

იმ დამს. თვალში არ მომიხუტავს. „სანტოსში“ თავს უშიშრად და დაჯერებულად ვგრძობდი...

გადიოდა დღეები. მთელი მონდომებით ვემზადებოდი არგენტინის ნაკრებთან შესახვედრად... 1957 წელს „პარაკანას“ სტადიონზე ნემსიც ვერ გაძვრებოდა...

— აბა, ჩქარა! მაცოლა უნდა შეცვალო. იქნებ, შენ მაინც მოუთავო ხელი ამ არგენტინელებს!

მაცოლას მაგივრად მინდოდა გამოვედი. არგენტინელებს თამაში 1:0-ით მიძაგდა...

სტადიონი გუზუნებდა. ამხანაგები მიცნენ, გადამხევივნენ. სიხარულმა გამაოგნა, მგონი სულელურად გავიდრეკე კიდევ...

მეორედ სან პაულუსში შევხვდით. ამჯერად მატჩის წინ არა მქონია შიშისა და გაურკვევლობის გრძობა...

საბარძლო ნაბარძოცა თითქმის არც ერთი მნიშვნელოვანი მატჩი არ გამოიმტკიცებია...

ში გაგვასწორ და იძულებული გახდით ჩემპიონის გვირგვინი მათთვის დაგვეთმო...

1957 წელსვე შემიყვანეს „სან პაულუს“ ნაკრებში. ნაკრები მონაწილეობდა ბრაზილიის ჩემპიონატში...

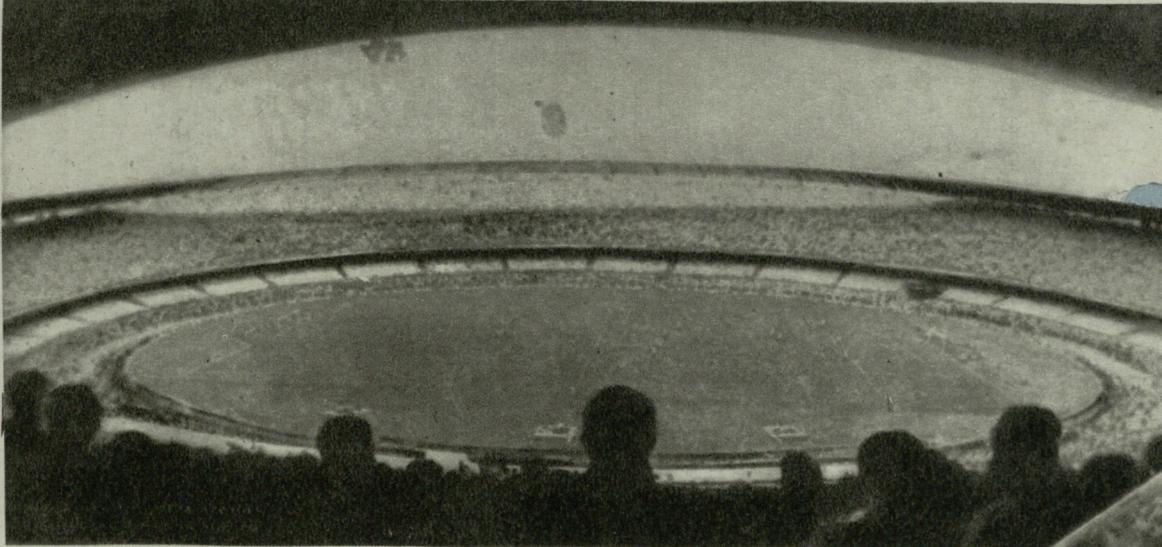
მსოფლიო ჩემპიონატის ზღურბლები

მას შემდეგ, რაც პირველად ჩავიცი ბრაზილიის ნაკრების ფორმა, შევეცადე მსოფლიო ჩემპიონატზე ვოცნებობდი...

გუნდში ბევრს ლაპარაკობდნენ პაულო მაჩადო დე კარვალოს გეგმაზე...

დაიწყო წერტონა. მწერტონელები გულმოდგინედ ეძებდნენ საუკეთესო ვარიანტებს...

საწერტონელ შერჩევაზე არაქაშაში გადავხივდით, იქ საუკეთესო პირობები შევქვივნეს...

ბევრმა შეკრებიდან გაქცევაც გადაწყვიტა. მე მისთვის ჯაფა არ დამიყენებია...

ბოლოს დადგა ის დღეც, როცა შევეცადე გასამზავრებელ მოთამაშეთა საბოლოო სია უნდა გამოთქვიყნებულყო...

ბოლოს, როგორც იქნა, გამოცხადდა შევეცადე სია. მე საქმე კარგად წამივიდა...

საპალალო მარცხი

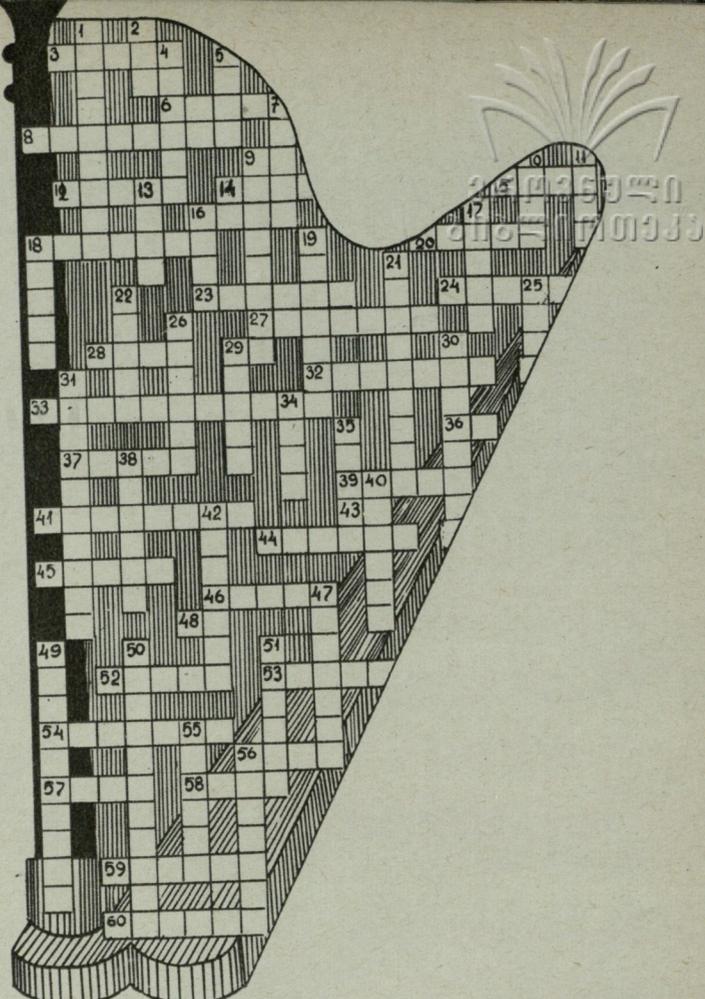
საბოლოო საწერტონელ მატჩში „კორინთიასთან“ მუხლი დავიშავე...

შვეიციაში გამზავრების წინა დღეებში შინ წასვლის ნებართვა მივიღეთ...

შვეიციაში ჩასვლამდე იტალიაში შევხვდით. შემადგენლობის საბოლოო დადგენილი...

პირველი შეხვედრა „ინტერნაციონალსთან“ გვედგო. წინასწარ ვიცოდი, ვერ ვითამაშებდი...

თარგმანი დალი კოპიასი

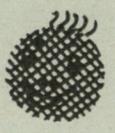

კროსვორდი

ინათა, ლუდხანაში ღამინათევი კა-
ცი ბარბაციო გამოვიდა ქუჩაში.
— ღმერთო ჩემო, — გოცებით
წამოიძახა მან, — ეს რა უცნაური
სუნია?
— ეს სუფთა ჰაერია! — აუხსნეს
გამვლელებმა.

— თქვენ, როგორ ფიქრობთ, მო-
მელის რაიმე ხაფრთხე, უცბად შავმა
კატამ რომ გადამირბინოს გზაზე?
— ეს იმაზეა დამოკიდებული, ვინ
ხართ თქვენ — ადამიანი თუ თაგვი.

— სად იშოვე ეს ვარდები? — მკა-
ცრად იკითხა დედამ.
— ბატონ ზიგმუნდის ბაღში
— იცის მან ამის შესახებ?
— რა თქმა უნდა იცის, იგი ხომ
ნახევარი საათი მომდევნო უკან...

— მამაკითე მიხსი ვერ მოხდით
შლიაბას? ბილეთში ერთი დოლარი
მივეცი და მიინდა რაიმე დავინახო.
— მე ამ შლიაპაში ოცი დოლარი
გადავიხადე და მიინდა, რომ ყველამ
დაინახოს იგი.

საინტერესო თემაზე

საბჭოთა მეცნიერებმა დაამზადეს სისხლის... „ლურსმინები“, რომლებსაც ქირურგები
წარმატებით იყენებენ ძვლის მოტეხილობათა მკურნალობის დროს.

„ლურსმინები“ მიღებული იქნა სისხლში ისეთი ნივთიერებების შერევით, რომლე-
ბიც თავიანთი აგებულებით პლასტმასას ჰგვანან. სისხლის „ლურსმინი“ კარგად უძ-
ლებს 200 კილოგრამამდე დაწოლას და თავისი სიმაგრით ადამიანის ძვალზე მტკიცეა.

მეცნიერებმა შეისწავლეს ფრინველის ემბრიონებზე რადიაციის მიკროდოზების მოქ-
მედება. მათ დაადგინეს, რომ გასხივების შედეგად მნიშვნელოვნად ჩქარდება ბიოქიმი-
ური პროცესები.

ინკუბაციის პერიოდში კვერცხებს რამდენჯერმე ჩაუტარეს 5-10 წუთიანი გასხი-
ვების სეანსები. რადიოგამოსხივების მიკროდოზების მოქმედების შედეგად წიწილები
12 საათით ადრე გამოირჩევნენ.

გასხივების დახმარებით გამოირჩევილი ქათამები უფრო გამძლენი არიან, მათი კვერ-
ცხმდებლობა 7-10 პროცენტით მატულობს.

საქართველოს სსრ მეცნიერებთა აკადემიის სამშენებლო მექანიკის, სეისმომედე-
გობის ინსტიტუტისა და ენერგეტიკის ინსტიტუტების ერთობლივი ძალებით შეიქმნა
საბჭოთა კავშირში უძლიერესი სეისმური ბაქანი. ეს დანადგარი საშუალებას იძლევა
ლაბორატორიულ პირობებში წარმოგვიჩინოს მიწისძვრის რხევები, რომლებიც უსუსტი
ხელსაწყოებით ჩაიწერება. ბაქანზე თავსდება ნაგებობის მოდელი, რომელიც მიწისძვ-
რის რხევებით დანგრევამდე დაიყვანება.

ასეთი გამოცდა საშუალებას გვაძლევს წინდაწინვე გავარკვიოთ მიწისძვრის ძალა,
რომელსაც ესა თუ ის ნაგებობა გაუძლებს. სეისმური ბაქნის დახმარებით სპეციალის-
ტები უფრო რაციონალურად დააგეგმარებენ სეისმური რაიონებისათვის გათვალისწი-
ნებულ სხვადასხვა ნაგებობებს.

საბჭოთა ინჟინერმა ლ. დემიხოვსკიმ დაამზადა მარტივი მოწყობილობის აპარატი,
რომელსაც დემიფონი უწოდა.

თუ თქვენ დაურევავთ ინჟინერს, რომელიც შინ არ იმყოფება, ავტომატურად ჩა-
ერთდება დემიფონი და ყურმილში გაიკონებთ ხმას „მე შინ არ ვარ. მითხარით რა
გნებათ, აპარატი გადმოცემს ყველაფერს“. შინ მისვლისთანავე ლ. დემიხოვსკი რთავს
აპარატს, რომელიც აცნობებს, მთელი დღის განმავლობაში ვინ დაურეკა მას.

დემიფონი შეიძლება გამოვიყენოთ მსხვილ დაწესებულებებში. იგი დიდ დახმარე-
ბას გაუწევს წარმოების ხელმძღვანელებსა და მათ მდივნებს.

გარეკანის პირველ გვერდზე: მხახიობი ლ. ელიავა მეგობრებს ულოცავს ახალ წელს. ფოტო მ. თურქიანი და მ. კოსტინისა. მეორე გვერდზე:
ბავშვები სახალწლო ნაძვის ხესთან. ფოტო ბ. თიბანაძისა. მესამე გვერდზე: პლაკატი მხატვარ ბ. გორდელაძისა.

ვერტიკალურად:

1. ჩაიკოვსკის სახელობის მუსიკოს შემსრულებელთა კონკურსის ლაურეატი,
2. დარგომიშვილის ოპერა, 4. ანსამბლი რვა შემსრულებლით, 5. ზოგიერთი სი-
მებიანი საკრავის ნაწილი, 7. პერსონაჟი დ. თორაძის ბალეტისა „გორდა“, 9. ბგე-
რები განლაგებული სიმბალის მიხედვით, 10. აღმოსავლური საკრავი, 11. ზოგი-
ერთი საკრავის ნაწილი, 13. სამი შემსრულებელი ან ნაწარმოები დაწერილი სამი
საკრავისათვის, 16. პერსონაჟი ჩაიკოვსკის ოპერიდან „პიკის ქალი“, 17. დიდი
იტალიელი კომპოზიტორი, 18. ნორვეგიელი კომპოზიტორი, 19. პერსონაჟი ჩაიკოვ-
სკის ოპერიდან „პიკის ქალი“, 21. ცნობილი იტალიელი დირიჟორი, 22. ვ. დოლიძის
ოპერა, 25. ჩასაწერი სპილენძის (ლითონის) საკრავი, 26. ქრომატიული ნიშანი,
29. მაღალი ხმა, 30. ცნობილი საბჭოთა მუსიკათმცოდნე და კომპოზიტორი, 31.
დიდი ქართველი კომპოზიტორი, 34. ბგერის ჩასაწერი ნიშანი, 35. მუსიკალური
ნაწარმოების ზომა, 38. ტემპი მუსიკაში, 40. ვერდის ოპერა „ბალ-მასკარადის“
გმირი, 42. იპოლიტოვ-განოვის ოპერა „დალატის“ პერსონაჟი, 47. აკორდის თან-
მიმდევრობით შესრულება, 49. ქართული ხალხური საკრავი, 50. დიდი ქართვე-
ლი მომღერალი, 51. ნელი ტემპი მუსიკაში, 55. ინტერვალი, 56. დიდი ჩეხი კომ-
პოზიტორი.

ჰორიზონტალურად:

3. ქართული ხალხური სიმღერა, 6. მუსიკალური ნაწარმოების შესრულების
სიჩქარე, 8. ჩასაბერი საკრავი, 9. ნოტი, მუსიკალური ფრაზა, ან მისი ნაწილი
მოქცეული ორ ძლიერ დროს შორის, 14. მელიოდა, რომელიც საფუძვლად უდევს
მუსიკალურ ნაწარმოებს, 15. დიდი გერმანელი კომპოზიტორი, 16. ბგერის გრძლივო-
ბის გადიდების ერთ-ერთი სახე, 18. პერსონაჟი ჩაიკოვსკის ოპერა „ვეგენი ონე-
გინიდან“, 20. ორ მესობელ ბგერის თანმიმდევრობით სწრაფად შესრულება,
23. რიმსკი-კორსაკოვის სიმფონია, 24. პერსონაჟი ჩაიკოვსკის ბალეტ „ვეგენი ონე-
გინიდან“, 27. მცირე ფორმის მუსიკალური ნაწარმოები, 28. ცნობილი ფრანგი კომ-
პოზიტორი, 32. მუსიკალური ნაწარმოების შესრულების ელფერი, 33. ცნობილი
ქართველი კომპოზიტორი, 36. ნოტი, 37. აღმოსავლური ცეკვა, 39. პერსონაჟი ჩაი-
კოვსკის ოპერა „ვეგენი ონეგინიდან“, 41. ჩაიკოვსკის სახ. მუს. შემსრულებელთა
კონკურსის ლაურეატი, 43. ნოტი, 44. პერსონაჟი ჩაიკოვსკის ოპერა „პიკის ქალიდან“,
45. სიმებიანი საკრავი, 46. პერსონაჟი გლინკას ოპერა „რუსლან და ლუდ-
მილადან“, 48. ნოტი, 52. საკრავი, 53. ქრომატიული ნიშანი, 54. ტემპი მუსიკაში,
56. პერსონაჟი ვ. დოლიძის ოპერიდან „ქეთო და კოტე“, 57. უდიდესი მანძილი ორ
მესობელ ბგერას შორის, 58. ფრანგი კომპოზიტორი კლავესინისტი, 59. საკრავი, 60.
ვ. დოლიძის ოპერა.

რედაქტორი ა. ძიძიგური. | სარედაქციო კოლეგია: ი. გიგინეიშვილი, ს. დურშიშვილი, მ. სააკაშვილი, |
პ/მგ. მდივანი თ. გოგოლაძე. | ი. ტაბაღუა, ი. ციციშვილი, რ. ჩხეიძე, უ. ჯგაფარიძე.
სამ. კვ ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა | მხატვარი-რედაქტორი დ. ნოდია. ტექნიკური დ. სეფიაშვილი. კორექტორი ნ. ქუთათელაძე.
რედაქციის მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, IV ხართ. | ტელ. — რედაქტორის 3-34-66, პ/მგ. მდივანის — 9-82-69, განყოფილებების — 3-28-42
რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. | ფასი 30 კაპ.

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 9/1-63 წ. წამომც. № 135, ქაღ. ზომა 70x108¹/₂, 1,5 ქაღ. ფურც. ნაბეჭდი ფურც. 4,11. საბეჭდო ფორმათა რაოდ. 4,79.
პირობით ფორმათა რაოდენობა 4,8. ფიზიკურ ფორმათა რაოდენობა 4,8. ტარაჟი 22.000. შეკვ. № 2479, უფ 13016

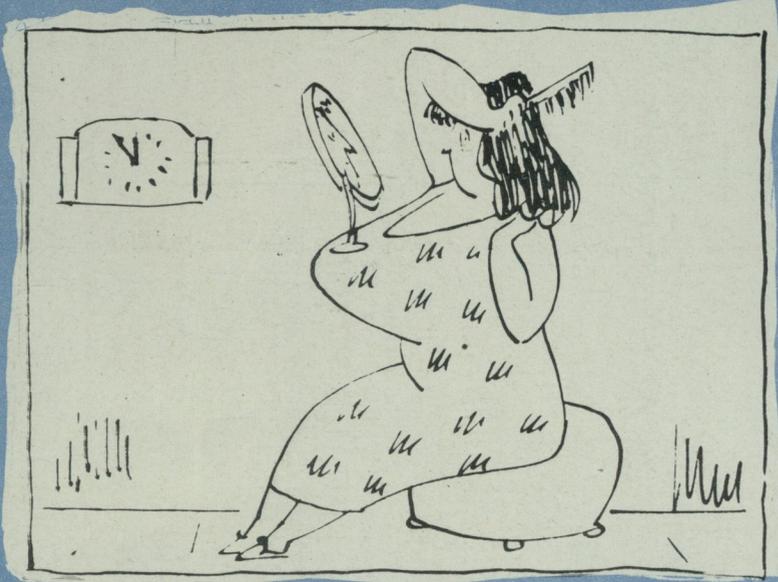
Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал „Дроша“ (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

საქ. კვ ცკ-ის გამომცემლობის პ/კ „კომუნისტი“, თბილისი, ლენინის ქ. №14.

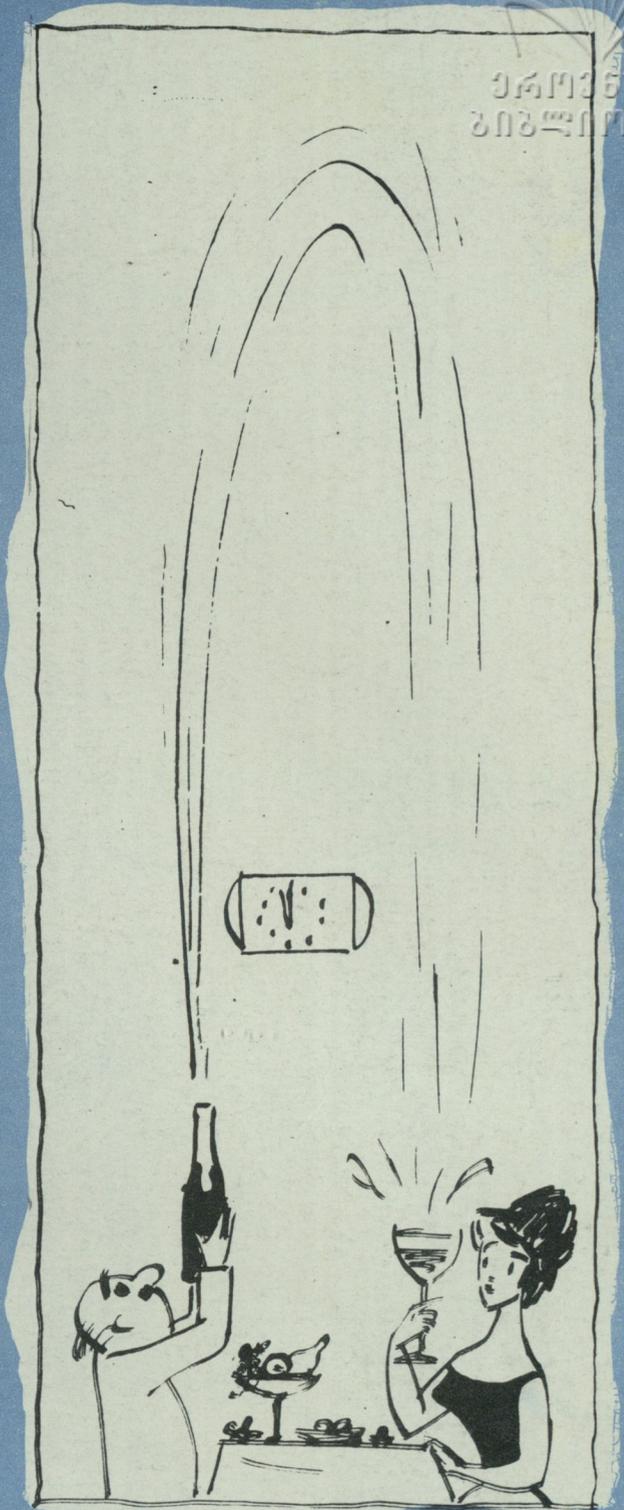
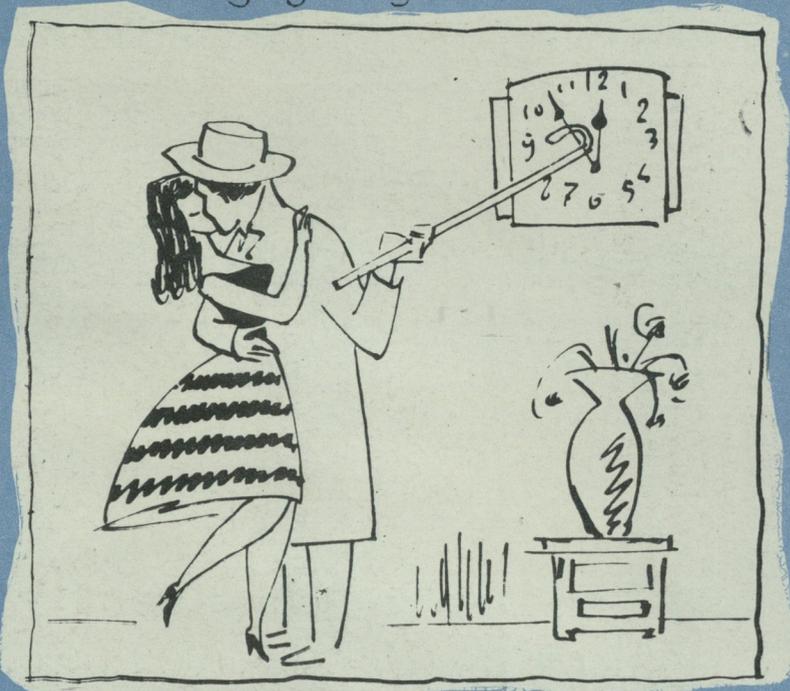
სახსიდან იუბილი

კვლევა ფირცხალა

ქართული
გრაფიკა

ეჩქარება

-მოვიღოთ ახალ წელს!

2/8.9/14.

ИНДЕКС 76056

პოლიტიკური
ახალი წესი!

1963

